

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2012

Jiří Javůrek

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Zahraniční politika a hegemoniální aspirace regionálních
mocností – Indie**

Jiří Javůrek

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Zahraniční politika a hegemoniální aspirace regionálních
mocností – Indie**

Jiří Javůrek

Vedoucí práce:

PhDr. Martina Ponížilová

Katedra politologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

**Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen
uvedených pramenů a literatury.**

Plzeň, duben 2012

.....

Děkuji vedoucí práce PhDr. Martině Ponížilové za užitečné rady, čas, ochotu a trpělivost, které mi věnovala při psaní mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod	1
1. Představení konceptu regionální mocnosti	3
1.1 Definice pojmů „region“ a „moc“	4
1.2 Definice regionální mocnosti	8
2. Indie – zahraniční a regionální politika, materiální potenciál	15
2.1 Zahraniční politika a pozice Indie v regionu.....	16
2.2 Materiální potenciál Indie pro regionální projekci moci.....	27
2.2.1 Demografické faktory Indie.....	28
2.2.2 Indické hospodářství	29
2.2.3 Indie a vojenský potenciál.....	34
2.3 Indie na poli asijských ekonomických institucí.....	36
2.3.1 Uskupení regionálních mocností.....	37
2.4 Indie – regionální hegemon?	40
Závěr.....	45
Seznam použité literatury a pramenů.....	47
Resumé.....	51

Úvod

Tématem této práce je Zahraniční politika a hegemoniální aspirace regionálních mocností – Indie. Toto téma jsem si zvolil, protože považuji regionální mocnosti za velmi důležité pro současný i budoucí vývoj mezinárodních vztahů. Regionální mocnosti mohou být onou hybnou silou, která bude hrát prim při změně současného globálního uspořádání moci. Globální uspořádání se v průběhu lidských dějin již několikrát změnilo a tyto změny probíhají ve stále častějších intervalech. Dalším důvodem pro výběr tématu byl můj osobní zájem o Indii, ať už v podobě jejich bohatých a dlouhých dějin nebo v podobě současného vývoje. Svou roli při výběru tématu sehrál i mnou studovaný obor. Mám na mysli skutečnost, že Indie byla po více než čtyři století pod vlivem Velké Británie a jejích obchodních společností.

V práci se zabývám tématy, které již vyplývají z názvu práce. V práci se tedy čtenář seznámí s pojmy region, moc a regionální mocnost, kterými se de facto zabývá první část práce. Její druhá část je věnována indické zahraniční politice a hegemoniálním aspiracím Indie na post regionálního hegemona. Část práce, zabývající se pojmy region, moc a regionální mocnost, je teoretického rázu. Druhá část práce je vedena jako případová studie Indie.

Cílem této práce je seznámit čtenáře s problematikou regionálních mocností a zjistit, zda je Indie regionální hegemon v rámci svého regionu. Aby bylo možné zjistit, zda je Indie regionálním hegemonem, bylo nutné si v první části práce vymezit světové regiony a definovat pojem regionální hegemon. Pro obě tyto vymezení existuje řada definic. V práci jsem se snažil o výběr co možná nejobjektivnějších a nejvíce přesných definic.

Psané a internetové zdroje, ze kterých jsem pro tuto práci čerpal, jsou zhruba ve stejném poměru. Převážná většina použitých zdrojů je cizojazyčná. Český píšící autoři se mnou zkoumanou problematikou příliš nezabývají.

Jak jsem již uvedl výše, práce je členěna do dvou kapitol. První kapitola má za úkol čtenáře seznámit s pojmem regionální mocnost a je členěna do dvou podkapitol. Na začátku první kapitoly je čtenáři stručně představen pojem regionální mocnost. První podkapitola se zabývá definicí pojmů region a moc. Definicí obou těchto pojmů existuje celá řada a v práci jich je několik představeno. Definice těchto pojmů je nutná pro druhou podkapitolu, která se věnuje definování pojmu regionální mocnost. I pro tento pojem byla stanovena

řada definic a i zde jich je prezentováno několik, aby si čtenář mohl udělat lepší obraz o tomto pojmu.

Druhá část práce je již zmiňovaná případová studie Indie. Případová studie je členěna do čtyř podkapitol. Na začátku případové studie je vymezen region, ve kterém Indie usiluje o post regionálního hegemona. První podkapitola se zabývá indickou zahraniční politikou, v globálním i regionálním měřítku, a pozicí Indie ve vymezeném regionu. Jsou zde také popsány zahraniční vztahy s jednotlivými zeměmi vymezeného regionu. Druhá podkapitola popisuje materiální potenciál Indie, který je nutný pro regionální projekci moci. Jsou zde zahrnuty demografické faktory, indické hospodářství a vojenský potenciál Indie. Třetí podkapitola se zabývá působením Indie na poli asijských ekonomických institucí. Část této podkapitoly je věnována uskupením regionálních mocností, které se dle mne mohou stát důležitými hráči v mezinárodním prostředí. Poslední podkapitola druhé části práce sumarizuje informace popsané v případové studii Indie a porovnává je se mnou zvolenou definicí regionální mocnosti. Toto shrnutí není závěrem práce, ale slouží pro lepší pochopení informací aplikovaných na teorii.

1. Představení konceptu regionální mocnosti

Regionální mocnosti představují zajímavý a důležitý subjekt pro výzkum a analýzu v oboru mezinárodních vztahů. Ačkoliv je tento koncept v poslední době stále častěji zmiňován v literatuře, která se zabývá mezinárodními vztahy a konkrétně zejména analýzou zahraniční politiky, v oboru chybí konsenzus, který by definoval charakteristiky regionální mocnosti. Po několik desetiletí se analytici snaží definovat a vymežit regiony podle více či méně objektivních měřítek nebo kritérií. Definice regionů a ukazatele regionálnosti se liší v souvislosti s právě zkoumaným problémem nebo řešenou otázkou. Studium nového regionalismu zdůrazňuje, že regionalismus je velmi komplexní a dynamický proces tvořený řadou interakcí. Na regionalismus je tedy možno nahlížet z několika úhlů pohledu. Z pohledu ekonomické a technologické transformace, společenské integrace, mocensko-politického soupeření, z hlediska vnitrostátní i regionální bezpečnosti.

V roce 1999 pronesl Samuel Huntington předpověď, ve které říká, že světová politika projde jednou nebo dvěma uni-multipolárními dekadami předtím, než vstoupí do skutečně multipolárního 21. století (Huntington, 1999: 35-49). V souvislosti s probíhající finanční krizí je možné, že se zvýší tlak na přerozdělení moci¹ a reorganizaci globálního světového řádu. Krize je pro nově nastupující mocnosti příležitostí, kdy mohou na světových fórech prezentovat své názory a posílit svůj vliv. Do budoucna se jeví jako velmi pravděpodobné, že regiony a regionální mocnosti budou hrát velmi důležitou roli v budoucím světovém řádu. Pravděpodobné je i to, že budeme žít ve světě regionů, které budou tvořit světovou politiku. Na druhou stranu se zde objevuje otázka, jaké budou dopady reorganizace světového řádu?

¹ Této problematice se věnujeme dále v textu v podkapitole o seskupeních BRICS a IBSA Forum.

Regionální hegemonie je koncept v mezinárodních vztazích, který vyjadřuje vliv vykonávaný jedním nezávislým mocným státem, regionálním hegemonem, nad sousedními státy. Vztah mezi regionálními hegemony a ostatními státy uvnitř jejich sféry vlivu je analogický ke vztahu mezi globálním hegemonem a ostatními státy v mezinárodním prostředí².

1.1 Definice pojmů „region“ a „moc“

Téma regionální mocnost popisuje výzkumnou oblast, která kombinuje geografický koncept region a základní koncept realistické teorie mezinárodních vztahů - moc. Pojem region může být definován několika možnými způsoby. Někteří autoři definují region abstraktním způsobem bez jasného geografického vymezení. Jiní autoři používají omezené definice založené na projekci moci států, což ve výsledku tvoří velký počet malých regionů (Lemke, 2010: 5). Ve snaze definovat pojem region narážíme na praktické problémy. Je zde region Asie nebo zde je několik asijských regionů, např. Jižní Asie, Východní Asie, Střední Asie, apod.? Je Mexiko částí regionu Severní Amerika nebo patří do regionu Latinské Ameriky? Je geograficky vymezený region sférou vlivu pro regionální mocnost nebo je geografické vymezení regionu moc zjednodušené?

Pojem region může označovat pouze geografickou skutečnost, obvykle shluk států sdílejících společný prostor na zeměkouli. Tento typ regionu může být velký kontinent, ale i malá skupina sousedících států. Toto rozdělení regionů je však velmi obecné, a proto ho musíme zpřesnit takovým způsobem, který by zahrnoval i společné znaky, interakce a možnosti spolupráce uvnitř regionu. Jiný úhel pohledu na pojem region ho může definovat jako jednotku nebo zónu, která

² Enotes, http://www.enotes.com/topic/Regional_hegemony, 15. 2. 2012.

je složena ze skupin států nebo území, jejíž členové vykazují identifikovatelné vzory chování. Takové jednotky jsou menší než mezinárodní systém států, ale zároveň jsou větší než jednotlivé státy. Oba tyto přístupy shrnul ve své definici regionu Joseph Nye. Nye definuje region jako „skupinu států spojenou dohromady jak geografickým vztahem, tak i stupněm vzájemné závislosti“ (Fawcett, 2004: 429-446).

V souvislosti s pojmem regionální mocnost bychom neměli zapomínat na to, že na tento pojem musí být nahlíženo jak z pohledu geografie, tedy geografického vymezení, tak i z pohledu mezinárodních vztahů, který pojem rozšiřuje o politickou dimenzi. Autoři Hemmer a Katzenstein k této problematice dodávají, že regiony jsou politickým výtvozem a nejsou omezeny geografii (Lemke, 2010: 4). V teorii mezinárodních vztahů došlo k rozdělení mezi ekonomickým regionem a regionem bezpečnostním. V současnosti se obě větve opět propojují, protože mezi nimi existuje provázanost. Tato provázanost je vysvětlena tím, že ekonomická spolupráce předpokládá snížení možnosti konfliktu nebo přinejmenším snížení bezpečnostních hrozeb v regionu. Ve většině regionů také existují nadnárodní instituce, které se zabývají jak ekonomickou, tak bezpečnostní problematikou v daném regionu.

Při absenci jakýchkoli konkrétně definovaných kritérií pro identifikaci světových regionů se nám nabízí pragmatická definice regionu. Tato definice kombinuje prvky geopolitiky, behaviorismu a konstruktivistické přístupy. Region se z této perspektivy skládá z dvou nebo více členských států v zeměpisné blízkosti. Dále je charakterizován pravidelnými interakcemi mezi těmito státy. Státy uvnitř regionu jsou vnímány jako hráči v jasně stanoveném regionálním prostoru, který spoluutváří.

Jak již bylo dříve uvedeno, dělení světa na regiony může být provedeno různými způsoby. Pro účel této práce je nejvíce vhodné dělení českého autora Bořivoje Hnízda, který ve své publikaci *Mezinárodní perspektivy politických*

regionů dělí svět na celkem deset panregionů: Angloamerika, Latinská Amerika, Subsaharská Afrika, Střední východ, Indický subkontinent, Jihovýchodní Asie, Austrálie a Oceánie, Dálný východ, Euroasijský panregion (Eurasie) a Evropa (Cabada - Šanc, 2011: 11-12). Toto rozdělení světa bylo vytvořeno na základě kombinace sociálních, ekonomických, kulturních faktorů a geografické blízkosti. V druhé části této práce se budeme zabývat Indickým subkontinentem a jeho regionálním hegemonem.

Druhou částí pojmu regionální mocnost je základní koncept realistického paradigma mezinárodních vztahů - moc. Moc je základním stavebním kamenem realistické tradice v mezinárodních vztazích. Moc byla definována jako moc nad zdroji, hlavně ovšem moc nad vojenskými zdroji. Vojenská moc je založena na latentní moci země, která se skládá z ekonomických a demografických zdrojů. Širší přístup k materiální moci zahrnuje konkurenceschopnost, technologie, infrastrukturu, geografii, energetické a zemědělské faktory. Politika státu je hnacím motorem, který všechny tyto faktory přeměňuje na moc vojenskou (Lemke, 2010: 8). Lemke také dodává, že relativní bohatství země ještě nutně nemusí znamenat přeměnu do vojenské moci, ale je to důležitý předpoklad pro vojenskou kapacitu ve velkém měřítku. Vedle *hard power*³ je důležitou složkou moci i tzv. *soft power*. *Soft power* je dle definice Josepha Nye „*schopnost dosáhnout toho, co chcete spíše skrze přitažlivost [v orig. attraction], než skrze donucování*“⁴. *Soft-power* by podle Nye měla být rozvíjena přes vztahy se spojenci, ekonomickou pomoc a kulturní výměny. *Soft-power* spočívá ve schopnosti formování preferencí ostatních a její efektivita je založena na zdrojích

³ V práci používáme anglické pojmy *hard power* a *soft power*, protože jsou tyto pojmy v originálním znění v českém prostředí již zažitě a lépe vystihují podstatu než jejich český ekvivalent.

⁴ UCLA International Institute, <http://www.international.ucla.edu/article.asp?parentid=34734>, 17. 2. 2012.

jako kultura národa, normy a hodnoty a jejich promítnutí do zahraniční politiky, čímž může daný stát vylepšovat svoji reputaci a sloužit jako model pro ostatní⁵.

V roce 2002 přišel Joseph Nye s teorií trojdimenzionální šachové hry [v orig. *three-dimensional chess game*], ve které vysvětluje, že moc je multidimenzionální. Na horní platformě je vojenská síla, která je převážně unipolární. Spojené státy americké ještě po nějaký čas zůstanou jedinou supervelmocí v tomto ohledu. Na druhé platformě stojí ekonomická síla. Tato platforma je již po více než jedno desetiletí multipolární s USA, Evropou, Japonskem a Čínou jako hlavními hráči a ostatními mocnostmi v jejich závěsu. Třetí platforma je oblastí přeshraničních transakcí [v orig. *the realm of cross-boarder transactions*] a jeví se být v pozici mimo vládní kontrolu⁶. Multipolární svět a multidimenzionalita moci jsou dobrými podmínkami pro růst vlivu regionálních mocností. Regionální mocnosti nyní tvoří spojnici mezi nově vznikajícím multipolárním světovým řádem, ve kterém aspirují na roli důležitého hráče, a regionálním uspořádáním, ve kterém může být jejich vedoucí postavení konfrontováno jinými aspiranty na roli regionálního hegemonu. Aby regionální mocnosti neztratily své postavení, budou muset synchronizovat jejich celosvětové a regionální strategie. Snaha o tuto synchronizaci je již patrná⁷. V této práci se tomuto tématu věnujeme níže v textu.

⁵ Kanada se již mnoho let snaží být modelovým příkladem státu, který se svými zahraničně-politickými kroky (založenými na hodnotách jako je podpora míru ve světě, demokracie, lidská práva) snaží posílit lidskou bezpečnost.

⁶ Harvard Kennedy School, <http://www.hks.harvard.edu/news-events/news/hks-in-the-news/american-power-21st-century>, 17. 2. 2012.

⁷ Seskupení států v BRICS nebo v IBSA fóru.

1.2 Definice regionální mocnosti

Jak bylo uvedeno výše, definic regionální mocnosti [*regional power*] existuje několik. Žádná z nich však není univerzální. Podle každé z nich by do řad regionálních mocností patřily jiné státy. U některých států je možné odhadnout (na základě velikosti nebo ekonomické dominance), že do této kategorie patří. Myslíme tím Čínu, Indii, Brazílii a Jižní Afriku. Jiný autor by k těmto státům mohl zahrnout také Mexiko, Egypt, Nigérii, Írán, Indonésii a třeba i Izrael. Problémem je, že některé z těchto států jsou označovány jako střední mocnosti [*middle power*] a jiné zase mají potenciál světové velmoci [*great power*].

Zde narážíme na hierarchické rozdělení moci ve světě a místo regionálních mocností v něm. Systém je hierarchický již z minulosti. Silné státy vytváří řád a slabší státy se mu podřizují. Douglas Lemke vytvořil mnohonásobný model hierarchie (Lemke, 2002: 48-67). V tomto modelu je mezinárodní hierarchie moci složena z řady paralelních a překrývajících se hierarchií moci. Model funguje tak, že každý regionální nebo subregionální systém má svůj dominantní stát na vrcholu mocenské pyramidy. Tyto systémy jsou pak podřízeny globální hierarchii moci. Globálně dominantní státy mohou zasahovat do těchto regionálních systémů, pokud se jejich politika neslučuje s prioritami dominantního státu/států⁸. Podle rozdělení Barry Buzana a Ole Weavera existují supervelmoci a velmoci, které ovlivňují světové dění v globálním měřítku, a regionální mocnosti, které mají velký vliv na dění v regionu, avšak v globálním měřítku jejich vliv není tak markantní (Buzan – Weaver, 2003: 27-30). Do kategorie regionálních mocností by v tomto případě

⁸ Role USA na Blízkém východě.

patřila Brazílie, Indie, Írán, Izrael, Nigérie, Pákistán, Jižní Afrika, Saúdská Arábie a Turecko.

Státy, které bývají označovány za regionální mocnosti, obvykle mají několik společných rysů. Disponují velikou populací v rámci regionu, mají relativně silnou ekonomiku. Dále mají silnou a početnou konvenční armádu a v některých případech vlastní i jaderné zbraně. Po vymezení těchto několika základních vlastností států, které jsou považovány za regionální mocnosti, ovšem nelze jasně rozlišovat mezi regionálními mocnostmi a mocnostmi středními. Oyvind Osterud ve své definici z roku 1992 udává čtyři podmínky, po jejichž splnění je možno stát definovat jako regionální mocnost. První podmínkou je, že stát je geograficky částí vymezeného regionu. Za druhé tento stát musí být schopný postavit se jakékoliv koalici v regionu. Další podmínkou je, že stát musí mít velký vliv v regionálních záležitostech. Poslední podmínkou je, že oproti středním mocnostem je tento stát schopen mít velký vliv i ve světovém měřítku⁹.

Jak již bylo uvedeno výše, definice regionální mocnosti se vzájemně liší podle toho, co bylo ve středu zájmu analýzy. Každý autor se zaměřil na jinou problematiku a pro danou problematiku si vytvořil vlastní definiční rámec regionální mocnosti. Miriam Prys z Oxfordské univerzity si ve svém textu *What makes a regional hegemon?* definovala regionální mocnost takovým způsobem, který byl pro ni vhodný pro další část její práce, ve které se zabývá otázkou, zda je Jihoafrická republika regionální mocností. Prys vidí regionální hegemonii jako jeden bod na kontinuu možných rolí, které může regionálně dominantní stát hrát ve svém vymezeném regionu. Tato dominance je podle Prys předpokladem pro dosažení regionální hegemonie (Prys, 2007: 4-5). Dominance je také relativním

⁹ German institute of global and area studies, http://www.giga-hamburg.de/english/index.php?file=conceptual_framework.html&folder=rpn, 22. 2. 2012.

ukazatelem materiální převahy ve smyslu ekonomických a vojenských možností uvnitř vymezené oblasti. Mezi hlavní kritéria pro popis regionálního hegemonu Prys řadí tři, které jsou podle ní nejpřesnější a nejvíce užitečné pro potřeby její práce. Prvním kritériem je zajišťování regionálního blahobytu, druhým jsou důkazy o projekci hodnot regionální moci a třetím kritériem jsou známky o snahách, které by vedly k udržení, upevnění nebo k rozšíření stávajících hranic regionu.

Z tohoto důvodu je možné, že je stejný stát někde nazýván jako světová mocnost, jinde jako střední mocnost a v jiných pracích jako regionální mocnost¹⁰. Označení regionální mocnost se vztahuje k zemi, která je vlivná a mocná v daném geografickém regionu nebo subregionu. Hlavně tedy v Asii, Africe, Latinské Americe a na Blízkém východě. Vzájemně se tedy nevylučuje, aby regionální mocnost byla zároveň i světovou mocností¹¹ nebo střední mocností v celosvětovém měřítku.

Dalším, kdo definoval regionální mocnost, byl Detlef Nolte a jeho definice je velmi podrobná. Podle Nolteho (Nolte, 2007: 9-17) je to takový stát, který:

- má ambice na to, aby zaujal vedoucí pozici v regionu, který je geograficky, ekonomicky a politicko-ideologicky vymezen;
- vykazuje materiální (vojenské, ekonomické, demografické), organizační (politické) a ideologické zdroje pro regionální projekci moci;
- má reálný vliv na dění v regionu (aktivity a výsledky);
- je ekonomicky, politicky a kulturně propojený s regionem;

¹⁰ Jako světová mocnost bývají označovány státy jako USA, Francie, VB, Německo. Mezi střední mocnosti se např. řadí Austrálie, Kanada, Norsko.

¹¹ Viz. Indie nebo Čína.

- významným způsobem ovlivňuje geopolitické vymezení a politicko-ideologickou strukturu regionu;
- promítá svůj vliv skrze prostředky regionálních vládních struktur;
- definuje a artikuluje běžnou regionální identitu;
- zajišťuje společný blahobyť pro region nebo se významnou částí podílí na zajišťování veřejných statků;
- vymezuje regionální bezpečnostní agendu;
- jeho vůdčí pozice v regionu je uznána nebo alespoň respektována ostatními státy regionu i mimo něj, hlavně světovými velmocemi;
- je členem meziregionálních a globálních fór a institucí, kde artikuluje nejen své vlastní zájmy, ale také alespoň základním způsobem reprezentuje regionální zájmy.

Poněkud méně rozsáhlá je definice Evropského konsorcia pro politický výzkum. Tato instituce definuje regionální mocnost jako stát, který geograficky patří do vymezeného regionu, v regionu je ekonomicky a vojensky dominantním státem, je schopný promítat svůj hegemonský vliv v regionu a zároveň prokazovat svůj značný vliv v měřítku globálním, je schopný použít své mocenské prostředky a je uznán nebo alespoň akceptován okolními státy jako vůdčí stát regionu.

Douglas Lemke vytvořil definici, ve které stanovil dvě základní aktiva, podle nichž je možné identifikovat všechny regionální mocnosti. Prvním je geografická pozice uvnitř regionu. Druhým aktivem je relativní převaha uvnitř regionu v rámci materiálních možností (Lemke, 2010: 13-17). Tento přístup k moci jako k prosté kontrole nad zdroji je podle Lemkeho ospravedlnitelný, protože je to základní krok pro zmapování všech relevantních protagonistů. Zaměření se na relativní převahu v regionu je podle definice důležitější než absolutní moc. Zaprvé kvůli velkým rozdílům v materiálních možnostech regionálních mocností napříč glóblem. Zadruhé proto, že relativní převaha nad sousedícími státy je záležitostí regionálních vztahů. Pro užší vymezení pojmu

bychom k této definici museli přidat ještě další obvyklá kritéria, která již byla uvedena. Máme na mysli populace hegemonů v regionech, jejich HDP a jiná měřítká. Spojením Lemkeho dvou základních aktiv a dalších jmenovaných kritérií bychom podle Detlefa Nolteho došli k těmto státům: Brazílie, Čína, Indie, Nigérie, Rusko, Jihoafrická republika (Nolte, 2007: 9-17). Tyto státy by tedy byly definovány jako regionální mocnosti. Austrálie, Německo, Írán, Venezuela a Izrael by je případně mohly doplňovat. Všechny tyto státy mohou být skrze své materiální zdroje rozhodující hybnou silou v procesu tvorby i rozpadu regionálního řádu a v širší perspektivě i v záležitostech mezinárodní míru a stability.

Jiné vymezení nám nabízí Miriam Prys. Její teorie je založena na čtyřech hlavních rozměrech, které spojujeme s regionální hegemonií. Pomocí těchto rozměrů se pokouší najít faktory, které pomáhají vymezit regionálně dominantní stát a jeho roli v dané sféře vlivu. Prvním rozměrem je sebe-uvědomování se [*self-perception*]. Dalo by se považovat za samozřejmé, že dominantní stát v regionu bude automaticky usilovat o post regionálního hegemona. Při tomto přístupu bychom si však mohli uzavřít možnost, že byl dominantní stát do role regionálního hegemona „dotlačen“. Tato možnost je však málo pravděpodobná. Státy, na které je nahlíženo jako na regionální mocnosti, se pravidelně odkazují na speciální povinnosti a odpovědnost, které mají vůči svému regionu. Role regionálních mocností nestaví pouze na moci, ale také na dobře zvolené zahraniční politice a na jejich konkrétních krocích. Druhým rozměrem je vnímání ostatní států regionu. I pomocí selského rozumu můžeme dojít k závěru, že kdyby dominantní stát neměl své stoupence [*followers*] v regionu, těžko by mohl být považován za regionálního hegemona. Toto následovnictví by se dalo popsat jako schopnost státu stanovit kolektivní cíl, o jehož dosažení se budou snažit i ostatní státy daného regionu pod podmínkou, že do onoho cíle budou včleněny zájmy stoupenců. Opačný způsob vnímání regionálního hegemona je podezíravost nebo nevraživost ze strany ostatních států. Třetím rozměrem teorie

je poskytování veřejných statků. Hegemonie, ať už regionální nebo globální, bývá odlišována od ostatních stupňů hierarchického rozdělení moci kvůli unilaterálnímu poskytování všech forem veřejných statků. Konvenční teorie hegemonie předpokládají dosažení specifických výsledků v důsledku unilaterálního poskytování statků. Mezi výsledky můžeme zařadit otevřený trh, udržení stavu směnných kurzů a očekávání, že hegemon bude sloužit jako poskytovatel půjček do různých rezortů a koordinátor makroekonomických politik. Poskytování veřejných statků může vést také k vytvoření konsensu v případě společné regionální politiky, v případě společné bezpečnostní politiky a také může umožnit regionální stabilitu a ekonomický růst. Posledním rozměrem je projekce hodnot a zájmů dominantního státu do států okolních. Využití moci regionálních hegemonů je charakteristické v projekci jejich preferencí a hodnot bez využití síly. Moc je projektována skrze materiální podněty, socializaci, přesvědčování (Prys, 2010: 7-8).

Poslední definicí regionální mocnosti, kterou zmíníme v této práci, je definice Německého institutu globálních a teritoriálních studií (The German Institute of Global and Area Studies). Regionální mocnost podle tohoto přístupu musí splňovat následující podmínky:

- být součástí vymezeného regionu se svou vlastní identitou;
- prohlašovat se za regionální mocnost (obraz sebe sama jako regionální mocnosti);
- vyvíjet rozhodující vliv na geografické rozšíření regionu a jeho ideologické struktury;
- disponovat vysokými vojenskými, ekonomickými, demografickými, politickými a ideologickými kapacitami;
- být dobře integrována v regionu;

- na vysokém stupni definovat regionální bezpečnostní agendu;
- být považována za regionální mocnost ostatními mocnostmi v regionu i mimo něj, obzvláště ostatními regionálními mocnostmi;
- být dobře napojena na regionální a globální fóra.

Pro druhou část této práce, případovou studii Indie jako regionální mocnosti, jsme zvolili kritéria stanovená v definici Detlefa Nolteho, která jsou uvedena výše v textu. Volba na tuto definici padla z toho důvodu, že je podrobná. To má za následek, že je definice regionální mocnosti velmi přesná a eliminuje nejasnosti a vágnost jiných definic. Dále se pak sníží i počet zemí, které můžeme označit jako regionální mocnost.

2. Indie – zahraniční a regionální politika, materiální potenciál

Druhá část této práce se věnuje Indii jako regionálnímu hegemonu a indické zahraniční politice. Přesněji řečeno se tato kapitola zaměřuje na otázku, zda je Indie skutečně regionálním hegemonem. Na základě definice Detlefa Nolteho budeme zkoumat kritéria, které Nolte stanovil pro určení regionální moci, a posuzovat, zda Indie tato kritéria splňuje.

Nejdříve je však nutné určit region, ve kterém Indie usiluje o post regionálního hegemonu. Pro tento účel využijeme vymezení českého autora Robina Kvěše, který v publikaci *Panregiony 21. století* uvádí, že lze Indický panregion vymezit podle několika různých faktorů: kulturně-civilizačních, historicko-politických nebo fyzicko-geografických. Pro tuto práci však zvolíme jiné vymezení, konkrétně geopolitické vymezení regionu, které vymezuje Indický subkontinent¹² v nejširším možném pojetí (Kvěš, 2011: 145). Je kombinací všech tří výše zmíněných faktorů a zahrnuje následující státy: Pákistán, Indii, Nepál, Bhútán, Bangladéš, Myanmar, Srí Lanku a Maledivy.

Indický panregion se začal samostatně vyvíjet po konci 2. světové války, přesněji po dekolonizaci Britské Indie, která začala v roce 1947. Po dekolonizaci se začal celý panregion etablovat do světové politiky a vytvářel si svoji pozici uvnitř ní. Indický panregion má velký lidský potenciál, hlavně díky lidnaté Indii, Pákistánu a Bangladéši, žije zde více než 1,5 miliardy lidí¹³. V posledních dekádách výrazně posiluje i svůj potenciál ekonomický. Kombinace těchto dvou faktorů má za následek zvýšení vlivu v mezinárodním prostředí. Je pravdou, že Indický panregion byl důležitou součástí globální politiky i v minulosti. Hlavně

¹²V práci jsou použity názvy Indický panregion a Indický subkontinent. Oba tyto výrazy odkazují na stejnou regionální oblast.

¹³ Trading Economics, <http://www.tradingeconomics.com/south-asia/population-total-wb-data.html>, 5. 3. 2012

tedy v době, kdy byl celý region pod britskou koloniální správou. Britská Indie byla bezpochyby jednou z věcí, které umožnily Velké Británii její světovou nadvládu v průběhu 19. století.

2.1 Zahraniční politika a pozice Indie v regionu

Tato podkapitola v sobě kombinuje popis regionální zahraniční politiky Indie a několik bodů z Nolteho definice regionální mocnosti. Konkrétně ambicí Indie pro zaujetí vedoucího postavení v regionu, reálného vlivu na dění v regionu (aktivity a výsledky), vlivu na podobu geopolitického vymezení a politicko-ideovou stavbu regionu, definování a artikulaci regionální identity. Pro lepší pochopení těchto bodů je kapitola doplněna o zahraniční politiku na globální úrovni.

Indická zahraniční politika se vyvíjela cestou dvou modelů. Jeden model byl pro regionální politiku a druhý byl pro politiku světovou. Tyto dvě role fungovaly na dvou velmi odlišných základech. Vztahy se sousedními státy Indie formovala více realisticky orientovanou politikou. To bylo v protikladu ke spíše moralistické zahraniční politice (Jayapalan, 2001: 22-33). Regionální rozměr byl založen na faktu, že je Indie nejsilnějším hráčem v regionu a udělá vše pro to, aby v této pozici setrvala. V minulosti bylo pro zahraniční politiku Indie důležité zapojení se do Hnutí nezúčastněných států¹⁴. Indie se do této organizace zapojila z důvodu orientování zahraniční politiky na nově dekolonizované státy. Chtěla vytvořit mírovou oblast pro boj proti společným hrozbám, kterými byl imperialismus a rasismus. První ministerský předseda nezávislé Indie

¹⁴ Hnutí nezúčastněných zemí je mezinárodní organizace sdružující 118 států světa, které nebyly zapojeny do žádného z mocenských bloků. Vzniklo jako reakce na polarizaci světa během Studené války.

Džaváharlál Nehrú¹⁵ chtěl, aby se z Indie stala vedoucí země rozvojových států. Nehrú také věřil, že tento idealistický koncept světové zahraniční politiky by mohl být využit i v regionálním měřítku (Bandyopadhyaya, 2003: 220-224). Po jeho smrti se jeho následovníci vydali cestou regionální a více realistické zahraniční politiky, která byla zaměřena hlavně na Jihovýchodní Asii.

Pro Indii byl z pohledu regionálního postavení důležitý rok 1971, kdy se Indie podílela na vytvoření nezávislého Bangladéše.¹⁶ Před jeho vznikem do Indie proudilo velké množství uprchlíků z Bangladéše, což mělo dopad na ekonomiku a sociální strukturu obyvatelstva. Indie poté uprchlíky vycvičila, vyzbrojila a dala jim bojovou podporu, čímž napomohla k vyhlášení nezávislosti Bangladéše. Regionální prioritou Indie bylo znemožnění destabilizace jakéhokoliv sousedního státu. Tento přístup zahrnoval podporu regionální spolupráce a monitorování etnických konfliktů na severovýchodě země, v Bhútánu nebo na Srí Lance. Do cesty regionální spolupráci se stavělo několik překážek, které ji znesnadňovaly. Mezi hlavní překážky patřila velikost Indie a její pozice dominantního státu v regionu. Regionální spolupráce však byla jedinou možností pro politickou a ekonomickou stabilitu v regionu. Aby Indie posílila své vazby se sousedními státy, stanovila pět principů pro zahraniční politiku celého regionu. Zaprvé nebude po svých susedech vyžadovat opětování těchto dobrých vztahů, protože kroky, které Indie podniká v regionu, koná ze své dobré vůle a v té nejlepší víře. Zadruhé by žádná jihoasijská země neměla dovolit, aby bylo její území použito proti zájmům jiného státu v regionu. Zatřetí nebude žádný ze států zasahovat do vnitřních záležitostí jiného státu. Začtvrté musí všechny země Jižní Asie respektovat teritoriální integritu a suverenitu všech

¹⁵ Významný indický politik, představitel Indického národního kongresu a ministerský předseda Indie v letech 1947–1964.

¹⁶ Po dekolonizace Britské Indie bylo území dnešního Bangladéše nazýváno Východní Pákistán a spadalo pod správu dnešního Pákistánu.

ostatních států. Posledním bod státy regionu vyzýval k mírovému řešení všech rozporů skrze bilaterální vyjednávání¹⁷. Tyto snahy se Indii vyplatily, protože byly základem pro vylepšení vztahů v regionu a k podepsání několika důležitých smluv. S Bangladéšem podepsala Indie územní smlouvu ohledně využívání vody z řeky Gangy. Úspěchem bylo i pokročení v ekonomické spolupráci s Bhútánem a Nepálem.

Regionální politika Indie byla vždy spíše reakční, Indie zareagovala až po vypuknutí nějakého problému v regionu. Výjimkou ovšem byl důraz kladený na obrannou zónu proti možným hrozbám Číny. Čínský faktor byl vždy palčivým problémem zahraniční politiky Indie. Navzdory tomu, že spolu tyto země sousedí, nemůžeme Čínu počítat do regionu, v němž působí Indie, protože státy oddělují hřebeny Himalájí a Čína se řadí do jiného geografického regionu, a sice do Východní Asie. Oba státy jsou rivalové a jejich vzájemné vztahy byly v minulosti a v podstatě jsou i dnes problematické například kvůli situaci v Kašmíru¹⁸ nebo statutu Tibetu. Situace v Tibetu byla pro tyto státy „vyřešena“ pomocí doktríny *Panča šíla*¹⁹. Takto se vyvíjela zahraniční politika Indie od získání nezávislosti až do začátku 90. let.

V roce 1991 proběhly v Indii ekonomické reformy, ze kterých se zrodila nové role pro indickou mezinárodní ekonomiku a obchodní vztahy (Lall, 2008: 6). Po otevření trhů zahraničním hráčům se ekonomika stala nástrojem indické zahraniční politiky. S těmito reformami souvisí i indická agenda pro zahraniční politiku, tzv. *Look East policy*. Přijetím této agendy se Indie přehodnotila svoji roli v širším regionu a poprvé se zaměřila na spolupráci s celou Jihovýchodní

¹⁷Embassy of India, India's Foreign Policy – 50 Years of Achievement, 15. 3. 2012.

¹⁸ Těto problematice se více věnujeme níže v této kapitole.

¹⁹ Panča šíla jsou zásady vzájemných vztahů mezi Indií a Čínou. Jedná se o pět zásad, které byly převzaty ze základních příkazů pro život buddhistů a byly aplikovány jako všeobecné zásady mírového soužití mezi státy s rozdílnými sociálními a politickými systémy

Asií. Zaměření se tímto směrem bylo důsledkem hledání nových trhů. Indie si v té době stanovila jako svoji novou prioritu spolupráci se sdružením ASEAN²⁰. Look East policy a spolupráci Indie s ASEAN se více věnujeme níže v textu. Indická vláda tehdy měla vizi jednoho multi-polárního světa, ve kterém jsou nejdůležitější ekonomické vztahy. Regionální politika se stala prioritou číslo jedna. Zvláště pak v ohledu zlepšení obchodu v regionu.

Na začátku 21. století Indie přišla se změnou svého přístupu k zahraniční politice. Znamenalo to oživení vztahů s USA, Izraelem a Myanmarem. V minulosti Indie s každým z těchto států nespolupracovala z jasných důvodů. S USA to bylo kvůli imperialistické vládě v období studené války a také kvůli tomu, že USA podporovaly Pákistán. Po 11. září 2001 a vypuknutí války s terorismem se vztahy Indie a USA velmi změnily. Indie ve válce s terorismem viděla příležitost pro připojení se k USA a k zahrnutí konfliktu v Kašmíru jako součásti války s terorismem. Indie v USA viděla mocného ekonomického spojence a zároveň prostředek, který by se dal využít k přístupu k moderním zbraním (Lall, 2008: 8). Na druhou stranu narůstající spolupráce se Spojenými státy vedla k ideovému odcizení se Rusku, Číně, Íránu a dalším zemím Blízkého východu. Skrze BRICS se Indii daří vylepšovat vzájemné vztahy s Čínou a Ruskem. Větším problémem pro Indii ovšem je, že ona spolupráce s USA zapříčinila zvýšení aktivity teroristických skupin, jejichž snahou je nezávislost Kašmíru nebo chtějí zamezit spolupráci Indie s USA. Tyto skupiny podnikly několik útoků na indické půdě, např. útoky v Bombaji z roku 2008²¹.

Indie musí již po několik desetiletí ve své zahraniční politice řešit dvě důležité otázky. První z nich je konflikt v Kašmíru, druhou pak otázka Číny a

²⁰ Association of Southeast Asian Nations, <http://www.aseansec.org/64.htm>, 18. 3. 2012.

²¹ Během této série útoků zemřelo 101 lidí a dalších téměř 300 bylo zraněno.

jejího vlivu v Asii. Konflikt v Kašmíru²² začal v roce 1947 ihned po dekolonizaci Britské Indie. Toto území bylo v době vzniku konfliktu obydleno většinou muslimskou populací, která ovšem měla hinduistického vládce, a proto bylo nejasné, zda připadne Indii nebo Pákistánu. Eventuální připojení k Indii bylo předmětem sporu mezi oběma státy, protože si oba státy toto území nárokovaly. Po krátké válce v letech 1947-1948²³ bylo pod dohledem OSN dohodnuto zastavení palby. Kašmír byl rozdělen na několik správních území mezi Indii a Pákistán. Zhruba jedna třetina sporného území byla od té doby spravována Pákistánem a zbytek území, včetně Kašmírského údolí s majoritně muslimským obyvatelstvem, byl spravován Indií. V roce 1962²⁴ se do konfliktu přidal třetí účastník a tím byla Čína. Čína si nárokovala dva územní celky, které připadly Indii po dekolonizaci. Jedním územím byl Aksai Čin na západě a druhým byl Arunáčalpradéš na východě země. Čínská lidově osvobozená armáda byla velmi dobře vybavená a vycvičená. Indická armáda na druhé straně byla vybavena velmi chabě. Důsledkem toho Čína obsadila obě nárokovaná území a poté unilaterálně ukončila palbu. Další konflikt na tomto území proběhl v roce 1965 po nedodržení ukončení palby Pákistánem (Bose, 2003: 19-41). V polovině 90. let se konalo několik malých setkání státníků obou zemí, které měly za úkol zmírnit napětí v Kašmíru. Intenzita rozhovorů se v následujících letech stupňovala a výsledkem byla dohoda ohledně mírových rozhovorů. V roce

²² Kašmír je historické území a bývalé knížectví v Himálaji. V současné době je nárokováno a spravováno Indii, Pákistánem a částečně Čínou.

²³ BBC News, http://news.bbc.co.uk/1/hi/english/static/in_depth/south_asia/2002/india_pakistan/timeline/1947_48.stm, 19. 3. 2012.

²⁴ Global Security, http://www.globalsecurity.org/military/world/war/indo-prc_1962.htm, 19. 3. 2012.

1998²⁵ se situace opět vyhrotila, protože oba státy provedly jaderné testy a ty znamenaly možnost jaderné konfrontace. V současné době se stále nezdá, že by měl tento spor směřovat ke svému konci²⁶. Ohledně výsledku sporu existuje několik scénářů: status quo, připojení Kašmíru k Pákistánu, připojení Kašmíru k Indii, nezávislý Kašmír, část Kašmíru získá nezávislost²⁷.

Otázka Číny a jejího vlivu na indickém subkontinentu, potažmo vlivu v Jižní, Jihovýchodní a Střední Asii je pro Indii důležitá, protože omezuje možnosti Indie na promítnutí svého vlivu do těchto geografických regionů. Čínský vliv v Asii je značný a navzdory tomu, že Západ slovně podporuje demokratické režimy, při návštěvách Asie se vrchní představitelé západních států nejprve vypraví do Pekingu (protože je to hlavní ekonomický partner) a až poté do Nového Dillí²⁸. Indický panregion může být nazýván jako jedna ze sfér vlivu Číny. To, že se zde Čína snaží uplatňovat a navyšovat svůj vliv, může Indii svazovat ruce v posílení jejích vlastních hegemoniálních aspirací. Indie má v regionu na rozdíl od Číny jiný přístup k získání náklonnosti ostatních států v regionu²⁹. Čína se snaží navazovat ekonomické vztahy a také využívá soft power. Indie přímo nenazývá tento region jako svoji sféru vlivu, ale snaží se o vřelé bilaterální vztahy se svými sousedy.

Tvůrci indické zahraniční politiky nemohou být obviňováni z neschopnosti získat diplomatickou převahu v jihoasijském regionu. Spory v regionu pramení

²⁵ BBC News, http://news.bbc.co.uk/hi/english/static/in_depth/south_asia/2002/india_pakistan/timeline/1998.stm, 19. 3. 2012.

²⁶ Insight on Conflict, Kashmir, <http://www.insightonconflict.org/conflicts/kashmir/>, 19. 3. 2012.

²⁷ BBC News, http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/south_asia/03/kashmir_future/html/7.stm, 19. 3. 2012.

²⁸ Příkladem může být Gordon Brown, který během státních návštěv Asie nejprve navštívil Peking a až o dva dny později Nové Dillí.

²⁹ Foreign Policy Of India, <http://indiasforeignpolicy.blogspot.com/>, 19. 3. 2012.

z řady různorodých příčin, mezi které můžeme zařadit chudobu (relativní rozdíly v ekonomikách jednotlivých států) nebo příslušnost k určitému etniku. Zabránit těmto regionálním sporům se zdá být prakticky nemožné. Řešení by se mohlo nacházet v ekonomické integraci. Tu je ovšem poměrně těžké uskutečnit, protože situaci ztěžují společné dějiny regionu a také křivdy, které se mezi státy odehrály v minulosti. Další problémy plynou z dlouhodobě nepřátelských vztahů s Pákistánem a z orientace Nepálu a Bangladéše na Čínu. To, co by se ovšem dalo Indii vytknout, je nedostatek vládních think tanků, které by mohly přijít na lepší strategii v regionu (Suman, 2008: 1-2). Jedním z mála aktivních vládních think tanků v oboru strategických studií je Institut pro obranná studia a analýzy. Tento think tank je zřizován Ministerstvem obrany. Zajímavé je, že Jihoafrická republika³⁰ nebo Pákistán mají kvalitnější výzkumné organizace s lepší reputací než má Indie³¹. V sousedním Pákistánu zřizuje Ministerstvo zahraničí Institut strategických studií v Islámábádu, který se věnuje poskytování analýz regionálních a globálních otázek.

Vzhledem k tématu práce je nezbytné detailněji nastínit vztahy s jednotlivými státy v regionu. Začneme se vztahy s Bangladéšem. Navzdory tomu, že Indie hrála důležitou roli v otázce nezávislosti Bangladéše, jejich vztahy nebyly vždy ideální. Po získání nezávislosti se v Bangladéši vzedmula vlna nacionalismu, jejímž hnacím motorem byl islám. Vzájemné vztahy ovlivňovaly obavy z navyšování indického vojenského arzenálu, důraz na islám, ilegální imigrace Bangladéšanů do Západního Bengálu. Tyto faktory vedly k ochladnutí vztahů mezi těmito státy v průběhu 70. let. Obě strany se snažily hledat řešení těchto problémů prostřednictvím vzájemných dialogů, ale až do 90. let zůstaly

³⁰Jihoafrickou republiku zde zmiňujeme, protože je chápána jako regionální mocnost v Africe.

³¹ V Jihoafrické republice zřizují Centre for Conflict Resolution, South African Institute for International Affairs, Institute for Security studies.

vztahy spíše vlažné. Ke zlepšení došlo v roce 1992³², kdy Indie potvrdila trvalý pronájem jednoho a půl hektaru území, na kterém žila enkláva Bangladéšanů. V současnosti jsou vzájemné vztahy těchto států lepší než v minulosti. Ke zlepšení přispělo podepsání několika bilaterálních dohod, které se týkaly boje s terorismem a rozvoje ekonomické spolupráce. Bangladéš také Indii ujistil, že jeho území nikdy nebude použito jako základna pro proti-indické skupiny a také Bangladéš udělá vše pro udržení míru v regionu. V souvislosti s Bangladéšem musí Indie řešit problém s pašováním zbraní a drog z jejího území. Tyto zbraně a drogy jsou využívány teroristickými skupinami, které mají základny na území Bangladéše a narušují stabilitu v regionu³³.

Další zemí v Indickém panregionu je Bhútán. S Bhútánem má Indie speciální vztahy, protože funguje jako garant bezpečnosti Bhútánu. Tyto vztahy se formovaly pomocí dlouhé tradice pravidelných návštěv na nejvyšších úrovních mezi oběma zeměmi. Indie ocenila boj Bhútánské královské armády s indickými povstaleckými skupinami, které podnikaly útoky ze základen v Bhútánu. Tento boj byl dokonce oceněn i v indickém parlamentu. Základem pro bilaterální vztahy je Smlouva o přátelství a spolupráci z roku 1949 (Bhutan Country Study Guide, 2002: 135-136). Ve smlouvě si státy vyjadřují úctu a uznávají v ní nezávislost, suverenitu a území druhého státu³⁴. Kromě této smlouvy oba státy spolupracují i na poli ekonomiky. Indie je již od 60. let hlavním sponzorem ekonomického rozvoje Bhútánu a pomáhala financovat výstavbu letiště, vysílací stanice, dálnic a dalších bhútánských projektů. Mezi státy také existuje zóna volného obchodu. Bilaterální spolupráce funguje i ve vzdělání a na poli kultury.

³² Country Studies, <http://countrystudies.us/india/124.htm>, 23. 3. 2012.

³³ The Sop, <http://thesop.org/story/world/2010/03/09/indiabangladesh-relationship-at-a-glance.php>, 23. 3. 2012.

³⁴ SATP, India-Bhutan friendship treaty, <http://www.satp.org/satporgtp/countries/india/document/papers/indiabhutan.htm>, 24. 3. 2012.

Každý rok získá 50 studentů z Bhútánu stipendium na některé z indických institucí vyššího vzdělání³⁵.

Vztahy mezi Indií a Nepálem jsou obtížné. Obtíže, pramení z geografie, hospodářství, společné etnické a jazykové identity a z problémů, které plynou z jejich vzájemné pozice v regionu. Tímto je myšleno, že Indie se snaží hrát dominantní roli v regionu, kdežto Nepál je spíše malým a v porovnání s Indií chudým aktérem v regionu. Nepál proto spolupracuje spíše s Čínou a Pákistánem. V roce 1950 obě země podepsaly Indicko-nepálskou smlouvu míru a přátelství. Smlouva umožňuje volný pohyb osob a zboží mezi oběma státy a také je přínosná pro spolupráci v otázkách obrany a zahraničních věcí. Indie si této smlouvy cení, protože jí pomáhá omezovat vliv Číny v regionu. Na druhou stranu je tato smlouva poněkud nepopulární v Nepálu, protože omezuje jeho suverenitu. Nepál je na Indii do značné míry závislý, protože Indie je jeho nejdůležitější ekonomický partner (Kansakar, 2001). Jak bylo již uvedeno výše, Čína se snaží získat svůj podíl vlivu v Nepálu. Využila toho, že Indie přestala do Nepálu dodávat zbraně. Nepál se tedy začal více orientovat na Čínu, kvůli dodávkám zbraní. Čína se do Nepálu snaží pronikat i ekonomicky.

Do regionu patří i ostrov Srí Lanka. Specifická geostrategická poloha Srí Lanky v Indickém oceánu a etnická spřízněnost Tamilů v obou zemích hrály důležitou roli při tvorbě vzájemných vztahů. Indie je nejbližším sousedem Srí Lanky, protože je odděluje pouze 22 mil široký Palkův průliv. Dopady této blízkosti mají za následek, že vývoj jedné země nutně ovlivňuje vývoj v druhé zemi. Strategická poloha Srí Lanky způsobila bezpečnostní obavy Indie, protože

³⁵ Management Scholars, India-Bhutan relations, <http://publishedforscholar.wordpress.com/2006/12/18/india-bhutan-relations/>, 24. 3. 2012

zde byla možnost angažování jiných států do probíhajícího etnického konfliktu³⁶. Kdyby do konfliktu zasáhl jiný stát nebo státy, mohlo by to znamenat vážnou hrozbu pro bezpečnost a integritu Indie, potažmo celého regionu. Po konci bipolární konfrontace prošly vzájemné vztahy změnou, protože Indie změnila své strategické priority v Indickém oceánu. Vnímání indické národní bezpečnosti se rozšířilo o ekonomickou a energetickou dimenzi. Indie je v posledních dvou dekádách nejdůležitějším obchodním partnerem Srí Lanky a také je jejím hlavním zahraničním politickým partnerem. Na Srí Lanku se v posledních letech snaží proniknout i Čína, která je zde hlavním dodavatelem vojenské techniky a zbraní. Dále má zájem, aby se zde prosadila formou finančních investic a budováním infrastruktury. Političtí představitelé usilují o co největší využití tohoto souboje o vliv v Indickém oceánu, do kterého se kromě Indie a Číny zapojil i Pákistán s Ruskou federací. Indie se snaží udržet ostatní státy dál ze své sféry vlivu, ale podle autora Gunrama Chanda (Chand, 2010) bude muset více zainvestovat do Srí Lanky, aby zabránila šíření čínského vlivu na Srí Lance. Indie se snaží ostatním státům zamezit v pronikání na Srí Lanku skrze různé bilaterální dohody s vládou Srí Lanky.

Vztahy Indie a Malediv vždy byly blízké a přátelské. Od vyhlášení nezávislosti Malediv v roce 1965 nebyly mezi těmito státy žádné větší rozepře. V roce 1976 se oba státy v poklidu dohodly na svých námořních hranicích. V roce 1988 Indie asistovala maledivské vládě při potlačení pokusu o puč, o který se snažili žoldáci tvoření Tamily ze Srí Lanky. Tato akce byla v očích USA a SSSR považována za legitimní asistenci spřátelené vládě. Indie si tímto krokem upevnila svoji pozici v regionu a stala se „hlídačem“ mezinárodního pořádku

³⁶ Srí Lanka, Bezpečnostně-politická situace, <http://srilankabezpecnost.blogspot.com/2008/10/historie-sinhlsko-tamilsko-konfliktu.html>, 29. 3. 2012.

v regionu. Co se finanční spolupráce týče, Indie poskytovala Maledivám nemalou finanční pomoc skrze bilaterální programy spolupráce, ze kterých byl financován rozvoj infrastruktury, zdravotnictví, civilního letectví a telekomunikací³⁷. V současné době se Maledivy potýkají se změnami klimatu, které způsobují pomalé potápění ostrovů³⁸. Většina ostrovů Malediv se nachází zhruba 1,5 metru nad mořem a během následujícího století jim hrozí potopení. Indie se zavázala, že bude Maledivám pomáhat všemi možnými způsoby, které může nabídnout.

S Myanmarem měla Indie po dekolonizaci Britské Indie blízké vztahy, které v roce 1951 vyústily v podpis Smlouvy o přátelství. V té době měli vedoucí představitelé obou zemí shodné názory na zahraniční politiku, což se promítlo v přistoupení Myanmaru k Hnutí nezúčastněných zemí. V 60. letech se však vzájemné vztahy zhoršily. Důvodem byl nacionální program v Myanmaru, kvůli kterému muselo ze země odejít velké množství lidí indického původu. Během tohoto období však oba státy podepsaly dvě dohody týkající se jejich hranic. První se týkala hranic na pevnině, druhá pak hranic námořních. V rozmezí let 1988-90 se vztahy obou států dostaly až na samé dno. Důvodem byl postoj Indie proti brutálnímu potlačení prodemokratických povstání a následnému převzetí moci vojenskou oligarchií. Myanmar je pro Indii důležitý z hlediska politického, bezpečnostního, ekonomického a strategického. Pro posílení vazeb s Myanmarem musela Indie přijít s bilaterálními dohodami, které by z Myanmaru vytvořily pomyslný most pro posílení vazeb s Jihovýchodní a Východní Asií. Tento způsob vzájemných vztahů byl výhodný i pro Myanmar, protože si od spolupráce s Indií sliboval vylepšení své reputace ve světě (Yhome, 2009: 1-18).

³⁷ Country Data, <http://www.country-data.com/cgi-bin/query/r-6136.html>, 1. 4. 2012.

³⁸ The Hindu, <http://www.thehindu.com/opinion/lead/article2415585.ece?homepage=true>, 1. 4. 2012.

V současné době vstupují vztahy mezi Indií a Myanmarem do nové éry. V Myanmaru už není čistě vojenský režim, ale po volbách v roce 2010 je zde „civilní“ (ve skutečnosti namixovaná) vláda³⁹. Zvolený parlament a regionální shromáždění nyní fungují pod novou ústavou. Prezident Myanmaru spustil program politických a ekonomických reforem, čímž se vydal vstříc k procesu demokratizace. Bilaterální obchod mezi Indií a Myanmarem měl v letech 2010-11 hodnotu 1,071 miliardy dolarů. To zařadilo Myanmar mezi čtyři největší obchodní partnery Indie ze zemí Jihovýchodní a Východní Asie (za Čínu, Singapur a Thajsko).

Posledním zmíněným státem je Pákistán. V souvislosti s ním již nebudeme zmiňovat konflikt v Kašmíru, který je popsán výše v textu. Navzdory tomu, že mezi oběma státy panuje více než šedesát let napětí, hodnota vzájemného obchodu za fiskální rok 2010-11 činila 1,4 miliardy dolarů⁴⁰. Co se týče nelegálního obchodu, jeho odhadovaný objem za stejné období je dvakrát až třikrát vyšší. Pákistán těží ze vzájemného obchodu a po případném vyřešení konfliktu v Kašmíru (hlavního rozporu mezi Indií a Pákistánem) by oba státy mohly navázat bližší vztahy, které by byly prospěšné i pro stabilizování celého regionu.

2.2 Materiální potenciál Indie pro regionální projekci moci

Tato podkapitola popisuje materiální potenciál Indie, který je z pohledu realistického paradigma nutný pro projekci moci v regionu a pro získání hegemoniálního postavení v regionu. Materiální kapacity státu zahrnují

³⁹ International Crisis Group, <http://www.crisisgroup.org/en/regions/asia/south-east-asia/burma-myanmar/B105-the-myanmar-elections.aspx>, 2. 4. 2012.

⁴⁰ East Asia Forum, <http://www.eastasiaforum.org/2012/03/20/a-metamorphosis-of-the-india-pakistan-relationship/>, 2. 4. 2012.

demografické, ekonomické a vojenské zdroje, bez nichž by nebylo možné vydobýt si pozici hegemona v regionu.

2.2.1 Demografické faktory Indie

Indie je druhým nejlidnatějším státem naší planety. Na jejím území žije podle sčítání lidu z roku 2011 1,21 miliardy obyvatel a podle odhadů se stane nejlidnatějším státem světa do roku 2040⁴¹. Na rozdíl od většiny asijských států je Indie výjimečná svou dlouhou demokratickou tradicí, zakotvenou v ústavě, kterou zdědila z doby Britské Indie. Pro Indii je dnes důležité, že jsou zde desítky milionů mladých vzdělaných lidí, kteří jsou schopni komunikovat anglickým jazykem. Tato část populace tvoří střední třídu a je cílem pro zahraniční společnosti kvůli tzv. *outsourcingu*⁴². Věková struktura obyvatelstva je pro Indii vcelku příznivá. Ve věkové hranici od 0 do 14 let se nachází 29,7 % obyvatel, v hranici od 15 do 64 let je to 64,9 % a v hranici nad 65 let je 5,4 % obyvatel⁴³. Zajímavým demografickým ukazatelem, který by do budoucna Indii mohl přinést problémy, je poměr pohlaví v populaci. V roce 1901 bylo v Indii na 1000 mužů 972 žen. V roce 2001 byl tento poměr 933 žen na 1000 mužů. Pokles počtu žen je způsoben několika faktory (Panigrahi, 2005: 19-23): vysokým počtem úmrtí žen při porodech, interupcemi potomků ženského pohlaví, dáváním přednosti mužským potomkům (indické rodiny dávají z ekonomických důvodů přednost potomkům mužského pohlaví).

⁴¹ Euroekonom, <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-indie>, 6. 4. 2012.

⁴² Outsourcing je využívání externích služeb. Firma vyčlení různé podpůrné a vedlejší činnosti a svěří je smluvně jiné společnosti.

⁴³ Maps Of India, <http://www.mapsofindia.com/india-demographics.html>, 6. 4. 2012.

2.2.2 Indické hospodářství

Další složkou materiálního potenciálu je indická ekonomika, která od začátku 90. let prochází procesem změn a otevírá svůj trh světu. Ekonomické reformy a liberalizace z počátku 90. let zahrnovaly průmyslovou deregulaci, privatizaci státních podniků, regulaci kontroly státu nad zahraničním obchodem a investicemi a redukcí státní byrokracie. Liberalizace urychlila hospodářský růst země a Indie se pomalu začala blížit hospodářskému růstu Číny. Díky již výše zmíněné vzdělané a anglicky mluvící střední třídě se do Indie začaly přesouvat i zahraniční společnosti, které vytvořily nová pracovní místa. Své pobočky si zde otevřela řada softwarových společností (Microsoft), bank a výrobců počítačové a komunikační techniky, kteří zde mají tzv. call-centra. Indičtí pracovníci zde pracují zhruba za desetinovou mzdu než jejich kolegové v Evropě⁴⁴. Zahraniční společnosti měly vyšší požadavky na vzdělání, což bylo impulsem pro založení mnoha vysokých škol. Jiní studenti se vydali za studiem do zahraničí. Vědomosti a zkušenosti nabyté v zahraničí poté využili po návratu do Indie a tím také pomáhali ke zvýšení hospodářského růstu (Zemánek, 2006).

Nejdůležitější složku indického hospodářství tvoří služby. Služby se podílejí na více než polovině (55,6 %) indického HDP a tento podíl neustále roste. Tento růst se podepisuje na stálém snižování podílu zemědělství, které tvoří 17,6 %⁴⁵. V zemědělství je ale i přesto zaměstnáno kolem dvou třetin obyvatel. Indie je v zemědělství soběstačná. Nejdůležitějšími pěstovanými plodinami jsou rýže a čaj, jehož je Indie největším vývozcem na světě. Co se průmyslu týče, existuje v Indii široké spektrum výrobních odvětví, ze kterých v posledních letech vyniká produkce automobilů a motorek. Největší z těchto

⁴⁴ Euroekonom, <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-indie>, 6. 4. 2012.

⁴⁵ Countries of the World, http://www.theodora.com/wfbcurent/india/india_economy.html, 8. 4. 2012.

automobilek je Tata Motors, která v loňském roce dosáhla zisku 27 miliard dolarů⁴⁶. Další složky průmyslu tvoří zpracování drahých kovů, výroba šperků, textilní a farmaceutický průmysl.

Indie se také ve svém hospodářství potýká s řadou problémů, které by ji mohly brzdit v soupeření o výsadní postavení v Asii. Jedním z nejvíce palčivých je nedostatečná infrastruktura, která je jako u většiny rozvojových zemí zastaralá. Indie má dle statistik 63 tisíc kilometrů železnic a 3,3 milionu kilometrů silnic, což je více než má Japonsko a Čína dohromady⁴⁷. Problémem je, že na většině z těchto komunikací není možné jezdit rychleji než 100 km/h. Zastaralá a zanedbaná je i městská infrastruktura, hlavně distribuce pitné vody a rozvody kanalizace. Dalším problémem indického hospodářství je populační exploze, která zatěžuje infrastrukturu Indie. Indická vláda se na populační boom snaží reagovat, má ale omezené prostředky. Při snaze omezit růst obyvatel se snažila ženám rozdávat antikoncepci. Ženy se ale podle hinduistické víry musí s mužem ve všem dělit, a tak se rozdávání antikoncepce změnilo v plýtvání peněz, protože pilulky proti otěhotnění dostávali muži. K dalším problémům, se kterými se indická vláda musí potýkat, je chudoba obyvatel a nezaměstnanost. Čtvrtina obyvatel žije pod hranicí chudoby⁴⁸. To znamená, že jejich denní příjem je nižší než jeden dolar na den. Podle odhadů žije ve slumech okolo padesáti milionů lidí. Tyto dva problémy souvisejí s růstem populace v zemi, protože indické hospodářství nestíhá vytvářet nová pracovní místa pro tak velké množství lidí. Vyjádřeno v číslech, musí Indie vytvořit každý rok deset milionů nových

⁴⁶ Tatamotors, <http://www.tatamotors.com/know-us/company-profile.php>, 8. 4. 2012

⁴⁷ Finest Investment Management, <http://www.finez.cz/odborne-clanky/regionalni-analyzy/regionalni-analyza-indie>, 10. 4. 2012.

⁴⁸ Countries of the World, http://www.theodora.com/wfbcurrent/india/india_economy.html, 8. 4. 2012.

pracovních míst⁴⁹. Jako další problém můžeme uvést to, že i v současnosti žije téměř 70% obyvatel na venkově⁵⁰.

Co se týče výhledů indického hospodářství do budoucnosti, optimistické předpovědi dvojciferných čísel růstu HDP do příštích let se nenaplnily a tempo růstu indické ekonomiky se zpomaluje. Pro fiskální rok 2010-11 počítala indická vláda s růstem kolem 8,5 %. Rok 2011 nakonec ukončila indická ekonomika s růstem 6,9 % HDP. Odhady na rok 2012 se podle jednotlivých institucí pohybují od 6,8 % do 8,2 %⁵¹. Podle nezávislých ekonomických zdrojů má Indie ambice stát se nejrychleji rostoucí ekonomikou světa, jejímž hlavním cílem je předehnat svého největšího konkurenta v Asii – Čínu. Indiští političtí představitelé, povzbuzeni růstem indického hospodářství v minulých letech, hlásali, že je Indie schopna v dalším desetiletí dosáhnout desetiprocentního růstu HDP. V současnosti se ale ukazuje, že jejich odhady byly příliš optimistické, protože jejich vize o strmém růstu indického hospodářství má své trhliny. Podíl na tomto faktu mají faktory, které jsme již výše v textu uvedli, a sice chybějící nebo zastaralá infrastruktura a populační růst. Další problémy může představovat odliv kvalifikované pracovní síly do zahraničí. I přes všechny tyto nedostatky v hospodářství bude Indie dosahovat relativně vysokého růstu ekonomiky ve srovnání v celosvětovém měřítku. Pro dosažení vyššího vlivu ve svém regionu, Asii a v celém světě, by se Indie v budoucnu měla snažit zefektivnit své hospodářství o:

⁴⁹ Finest Investment Management, <http://www.finez.cz/odborne-clanky/regionalni-analyzy/regionalni-analyza-indie>, 10. 4. 2012.

⁵⁰ Countries of the World, http://www.theodora.com/wfbcurent/india/india_economy.html, 8. 4. 2012.

⁵¹ Business Info, <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000422/>, 12. 4. 2012.

- rozvoj energetického sektoru a zajištění dostatku energetických zdrojů, které jsou podmínkou pro další hospodářský růst;
- budování nové infrastruktury a modernizaci stávajících dopravních sítí;
- rozvoj průmyslu a zvýšení jeho konkurenceschopnosti;
- modernizaci zastaralých strojírenských podniků;
- budování zvláštních ekonomických zón, které budou mít za cíl přilákání zahraničních investorů;
- podporu domácího exportu.

Jedním z výše zmíněných bodů je rozvoj energetického sektoru a zajištění dostatku energetických zdrojů. Indie v tomto ohledu vsází na jadernou energii. V současné době je v Indii v provozu dvacet jaderných reaktorů, které mají výkon 4385 MW, a dalších sedm reaktorů se staví. Nové reaktory by měly mít výkon 5300 MW. V roce 2010 Indie světu představila plán, podle kterého by měl výkon jejich jaderných elektráren dosáhnout do roku 2020 hodnoty 20 tisíc MW, a do roku 2032 by se hodnota výkonu měla pohybovat kolem 63 tisíc MW⁵². Hlavním cílem tohoto plánu je získávat 25 % elektrické energie právě z jaderných zařízení do roku 2050. Kdyby se Indii tento plán podařilo splnit, byla by méně závislá na ostatních zemích a přebytečnou elektrickou energii by mohla prodávat okolním státům, čímž by mohla podpořit ekonomickou kooperaci v regionu.

Indie byla v roce 1974 vyloučena z obchodu s jadernými reaktory a materiálem, protože nebyla a stále není signatářem Smlouvy o nešíření jaderných zbraní. Tato smlouva vznikla v roce 1968 a v roce 1970 vstoupila v platnost.

⁵² World Nuclear Association, <http://www.world-nuclear.org/info/inf53.html>, 15. 4. 2012.

Základní myšlenkou této smlouvy je, že státy vlastníci jaderné zbraně se zavázaly k jadernému odzbrojení. Státy, které jaderné zbraně nevlastní, se vzdaly práva na jejich získání. Na oplátku byl těmto státům smlouvou zajištěn rovnoprávný přístup k využívání jaderné technologie. Do současnosti jí podepsaly všechny státy světa kromě Indie, Pákistánu, Izraele a Severní Korey⁵³. Jaderná energie byla do Indie importována z USA za vlády prezidenta Eisenhowera v 50. letech. Tuto technologii Indie později využila pro obohacování uranu, které vyústilo v první indický jaderný test v roce 1974 (Woddi, Charlton, Nelson, 2009: 5-12). Test, který Indie označovala jako mírový, měl za následek ono vyloučení Indie z mezinárodního obchodu s jadernými technologiemi. I přes tuto skutečnost Indie nepřestala vyvíjet jaderné a v roce 1998 (Woddi, Charlton, Nelson, 2009: 12-13) podnikla další test jaderné zbraně. Navzdory těmto faktům a třicetileté pauze v transferech jaderných technologií mezi Indií a USA, znamenal rok 2005 přerod ve vztazích těchto dvou zemí (Bajoria, Pan, 2010). Země podepsaly bilaterální Dohodu o civilním využití jaderných technologií. Tato spolupráce má pomoci Indii dosáhnout jejích energetických cílů a potřeb a posílit indický postoj k nešíření jaderných zbraní. Indie souhlasila s přístupem inspektorů Mezinárodní agentury pro atomovou energii do jejích jaderných zařízení. Indie také přislíbila, že všechny v budoucnu stavěné tepelné a jaderné elektrárny budou pod záštitou MAAE. Na oplátku budou Spojené státy s Indií plně spolupracovat na rozvoji civilních jaderných technologií. Důvodů proč USA učinily tento vstřícný krok vůči Indii je několik (Spring, Dillon, 2006):

- navzdory tomu, že Indie nepodepsala Smlouvu o nešíření, neexistují záznamy o tom, že by poskytovala svoji jadernou technologii jiným zemím (Čína, která je

⁵³ Severní Korea sice smlouvu podepsala již v roce 1985, ale v roce 2003 oznámila, že od ní ustupuje.

signatářem Smlouvy o nešíření, je podezřelá z poskytnutí jaderných technologií do Pákistánu Severní Korey;

- Indie je demokratickou zemí (vlády jiných zemí vlastníci jaderné zbraně jako Pákistán, Severní Korea nebo Čína jsou méně demokratické);

- Indie a Spojené státy mají vzájemné prospěšné bezpečnostní vztahy;

- Indie souhlasila s oddělením vojenských a civilních atomových zařízení.

To, že Indie vlastní jaderné zbraně jí pomáhá k dominantnímu postavení v regionu. Dalo by se říct, že jaderné zbraně jsou pro Indii nutností, protože má již zmiňované dlouholeté spory s Pákistánem (zemí vlastníci jaderné zbraně) a do její sféry vliv se neustále tlačí Čína (taktéž vlastníci jaderných zbraní). Jaderné zbraně jsou tedy jakousi pojistkou pro stávající postavení v regionu, protože v nejbližším okruhu jsou to právě tyto tři výše zmíněné země, které jaderné zbraně vlastní, a mohou tedy aspirovat na post regionálního hegemona.

2.2.3 Indie a vojenský potenciál

Poslední částí materiálního potenciálu Indie jsou vojenské zdroje. Indické ozbrojené složky se skládají ze tří klasických částí: armády, námořnictva a letectva. Tyto základní složky jsou podporovány dalšími složkami ozbrojených sil, například pobřežní stráží. Indické ozbrojené složky mají v aktivní službě 1,32 milionu příslušníků a další 1,15 milionu v zálohách⁵⁴. Tato čísla staví Indii do pozice jedné z největších konvenčních armád na světě. Počet příslušníků armády je důležitý. Z realistického paradigma je to dokonce jeden z nejdůležitějších

⁵⁴Global Firepower, http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=India, 20. 4. 2012.

faktorů. Indie musí být připravena čelit případným hrozbám, které mohou vyvstat s pozicí dominantního státu v regionu.

Co se týče rozpočtu na obranu Indie, jeho hodnota je v tomto roce 41 miliard dolarů, což tvoří 2,3 % HDP. To je v porovnání s daty z roku 2007 téměř dvojnásobek. V roce 2007 byla Indie, ve výdajích na obranu, na 10. místě na světě. Na obranu tehdy vynaložila 24,2 miliard dolarů, což v té době tvořilo 2,7 % HDP⁵⁵. Indie, povzbuzená rapidním ekonomickým růstem a zvýšením spolupráce se Spojenými státy, si chce skrze vojenské složky upevnit pozici v regionu. Na druhou stranu Indie nebyla v posledních šedesáti letech schopna urovnat vztahy s Pákistánem a jediným úspěchem jejich ozbrojených složek zůstává asistence při vyhlášení nezávislosti Bangladéše. Za tento fakt z části může přístup vedoucích představitelů státu, kteří odmítají použití vojenské síly jako nástroje zahraniční politiky (Cohen, Dasgupta, 2010).

Hlavní chloubou indických ozbrojených složek je námořnictvo, které je páté největší na světě. Pozitivní na indickém námořnictvu je to, že většina jeho lodí byla postavena v indických docích. Kvalita lodí je srovnatelná s loděmi vyspělých států a ve vodách Indického oceánu jsou konkurenceschopné⁵⁶. Právě konkurenceschopnost indických lodí je pro Indii velmi důležitá, protože zde operují i Čínské lodě. Indie si tedy nemůže dovolit být v technologickém závěsu za svým velkým rivalem. V současnosti je indické námořnictvo nasazeno do boje proti pirátům a jeho úkolem je ochrana lodí plujících od Afriky a Blízkého východu směrem do indických vod.

⁵⁵ Sipri Yearbook 2008, <http://www.sipri.org/yearbook/2008/files/SIPRIYB0805.pdf>, 20. 4. 2012.

⁵⁶ Global Security, <http://www.globalsecurity.org/military/world/india/navy-intro.htm>, 20. 4. 2012.

2.3 Indie na poli asijských ekonomických institucí

Tato podkapitola popisuje tzv. Look East politiku⁵⁷, která byla v práci již několikrát zmíněna. Look East politika by se dala popsat, jako cílené zaměření se Indie na spolupráci se státy Východní Asie. Tento přístup k zahraniční politice se Indii vyplácí, protože z něj plynou nemalé příjmy do státní pokladny a navíc napomáhá k udržení stability regionu. Dále Indii slouží jako prostor, kde může artikulovat své zájmy a tím posilovat své dominantní postavení jak v rámci Indického subkontinentu, tak v rámci celé Asie. Agenda Look East politiky byla zahájena v roce 1992. Bylo to velmi strategické rozhodnutí indické vlády, které pro Indii znamenalo změnu ve vnímání světa a pozice Indie v rozvíjející se globální ekonomice. Od začátku 21. století klade Indie velký důraz na partnerské vztahy se zeměmi, které jsou sdruženy v ASEAN nebo v Summitu Východní Asie. Indická orientace na ASEAN se dá také zdůvodnit tím, že v Indickém panregionu je mnohem menší potenciál pro ekonomickou spolupráci.

Indické interakce s ASEAN byly v době studené války omezené. Indie odmítla členství v této instituce v roce 1960. Změna vztahů nastala až v roce 1992, kdy se Indie stala partnerem ASEAN. V roce 2002 se již stala partnerem na summitu a měla zde stejnou pozici jako Čína, Japonsko nebo Jižní Korea. První obchodní summit mezi Indií a ASEAN se odehrál taktéž v roce 2002 a od té doby summit probíhá každoročně. Díky těmto summitům tyto celky podepsaly několik dohod: Rámcovou dohodu o ekonomické spolupráci, Společnou deklaraci za spolupráci v boji proti terorismu, Partnerství pro mír mezi Indií a ASEAN. Hlavní vztah mezi těmito entitami je založen na integraci ve

⁵⁷ Existuje také Look West policy. Ta ale není pro Indii tak důležitá, protože v ní není tak velký ekonomický přínos pro Indii.

vzájemném obchodu a proudění investic (Deva, 2007). Hodnota vzájemného obchodu se nyní podle odhadů pohybuje kolem 75 miliard dolarů ročně⁵⁸.

Další součástí indické Look East politiky je spolupráce se Summitem Východní Asie⁵⁹ a s institucí SAARC⁶⁰. Důležitější roli pro pozici Indie na Indickém subkontinentu hraje SAARC, protože kromě Myanmaru jsou zde zapojeny všechny státy regionu. SAARC poskytuje prostor pro vzájemnou spolupráci států Indického subkontinentu. Zaměřuje se na zvyšování kvality života skrze zrychlování ekonomického růstu, sociální a kulturní rozvoj v regionu. Spolupráce zde funguje formou bilaterálních a multilaterálních vztahů.

V celé Asii neexistují žádné mezinárodní bezpečnostní instituce. Jejich úloha je vykonávána mezinárodními ekonomickými organizacemi. To, že spolu státy mají ekonomické vazby, zastupuje úlohu bezpečnostních organizací, protože státy se snaží o spolupráci, ze které jim plynou zisky. Kdyby byly tyto bezpečnostní vztahy narušeny, mohlo by to mít ekonomické následky pro celý region, potažmo pro celý asijský kontinent.

2.3.1 Uskupení regionálních mocností

Vzrůstající vliv regionálních mocností můžeme vidět v uskupení BRICS. BRICS je mezinárodní politická instituce nejsilnějších nově vznikajících ekonomik. Členy jsou Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jihoafrická republika. Označení BRIC(S) poprvé použil Jim O'Neill z investiční banky Goldman Sachs

⁵⁸ Firstpost, <http://www.firstpost.com/fwire/india-asean-trade-may-touch-80-bn-in-2011-12-253870.html>, 20. 4. 2012.

⁵⁹ Tento summit sdružuje následující státy: Austrálii, Brunej, Kambodžu, Čínu, Indii, Indonésii, Japonsko, Laos, Malajsii, Myanmar, Nový Zéland, Filipíny, Rusko, Singapur, Jižní Koreu, Thajsko, USA a Vietnam.

⁶⁰ Jihoasijská organizace pro regionální spolupráci.

v roce 2001. Z jeho úst zaznělo pouze označení BRIC, protože sem nezahrnoval Jihoafrickou republiku, která k uskupení přistoupila v prosinci 2010⁶¹. S výjimkou Ruska se dají ostatní členské země považovat za rozvojové a nově industrializované. V roce 2012 pět států BRICS podle hrubého odhadu reprezentuje jednu třetinu světové populace. Kombinovaná nominální hodnota HDP je 13,6 bilionů dolarů a další 4 biliony jsou podle odhadů v zahraničních rezervách⁶². Tyto faktory z BRICS dělají další hybnou sílu, která nemůže být světovými velmocemi opomíjena. Země v tomto uskupení jsou již od jeho zrodu díky rapidnímu ekonomickému růstu a míře nezávislosti na Washingtonu přínosem pro transformaci dnešního unipolárního světového řádu. Tento řád je sice stále veden Spojenými státy, ale do budoucna se pravděpodobně vyvine do multipolárního systému, kde se bude několik států a regionálních bloků podílet na globálním vládnutí. Toto uspořádání mezinárodního systému je hlavním cílem uskupení BRICS. BRICS se snaží o relativní posílení svého vlivu a moci na světové úrovni, a tudíž i o posílení svého vlivu v mezinárodní politice. V této souvislosti stojí za zmínku fakt, že do konce roku 2011 měly tyto státy obsazeno pět z patnácti křesel v Radě bezpečnosti OSN. S koncem roku 2011 vypršel mandát Brazílii a Indie spolu s Jihoafrickou republikou mají mandát do konce roku 2012. Rusko a Čína jsou permanentními členy v Radě bezpečnosti. Dalším důležitým faktem je, že Rusko, Čína a Indie vlastní zbraně hromadného ničení a tedy jsou nukleárními mocnostmi⁶³.

Navzdory tvrzení uvedenému výše, že se svět unipolární změní na svět multipolární, mají státy BRICS obavy, zda jim USA ze své dominantní pozice

⁶¹ Ria Novosti, http://en.rian.ru/international_affairs/20110601/164362547.html, 20. 2. 2012.

⁶² The Christian Science Monitor, <http://www.csmonitor.com/World/Global-Issues/2011/1018/Amid-BRICS-rise-and-Arab-Spring-a-new-global-order-forms>, 20. 2. 2012.

⁶³ Global Research, <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=22812>, 20. 2. 2012.

dovolí sledovat jejich hlavní zájmy. Z prohlášení a úvah ze Summitu BRICS vyplývá, že jejich záměrem není soupeření se světovým hegemonem nebo vytvoření anti-hegemonické fronty, ale zajištění stabilních oblastí v současném hegemonickém řádu. Rusko se v roce 1998 pokusilo o vytvoření jakési anti-hegemonické fronty, která se měla skládat ze strategického trojúhelníku Rusko, Indie a Čína. Indie a Čína však ruský návrh odmítly. Členské státy se ztotožnily s teorií hegemoniální stability, která je v současnosti pro ně výhodnější, jelikož zajišťuje i stabilnější mezinárodní prostředí. Oblastí, ve které BRICS konfrontuje mezinárodní řád, je jeho ochota poskytovat více financí do Mezinárodního měnového fondu, a tím pomoci státům zotavit se z finanční krize. Výměnou za zvýšení finančních dotací do MMF státy žádají změny v podílech na hlasování v MMF a Světové bance. Tento požadavek demonstruje nátlak, který BRICS vytváří na západní státy. Nejedná se ovšem o žádný frontální útok na existující světový pořádek, protože z toho stávajícího se BRICS dostal do své pozice, a tedy pro něj musí být výhodný.

Dalším příkladem organizace sdružující regionální mocnosti je IBSA Fórum. Tato instituce je koordinační mechanismus mezi Indií, Brazílií a Jihoafrickou republikou. Je to uskupení tří multietnických a multikulturních demokracií, které je odhodláno přispět do struktury nového mezinárodního řádu pomocí jednotného přístupu k řešení globálních otázek. Toto uskupení bylo založeno v roce 2003 Brazílskou deklarací. V deklaraci jsou zmíněny důvody, proč se tyto státy sdružily do IBSA Fóra. Hlavním důvodem pro vznik tohoto sdružení bylo to, že jsou to státy rozvojové a mají potenciál pro ovlivňování mezinárodního prostředí.

Státy prostřednictvím IBSA Fóra nejen posilují svůj mezinárodní vliv, ale také posilují vazby mezi sebou díky spolupráci v řadě odvětví. Agendu IBSA je možné shrnout do čtyř bodů. Prvním z nich je politická koordinace. V tomto směru dosáhly členské státy shody ohledně postojů k otázkám globálního

rozměru, které se promítly do jednání na půdě multilaterálních fór, např. Rady OSN pro lidská práva, Světové obchodní organizace, Světové organizace duševního vlastnictví. Druhým bodem agendy je sektorová spolupráce. Pro tuto část agendy byly vytvořeny Pracovní skupiny, které mají za úkol prohloubit vzájemné znalosti a objevit společné body zájmu v jednotlivých sektorech. IBSA spolupracuje například v oblasti zemědělství, vědy a technologie, obchodu, kultury, obrany, turismu, vzdělání, změn klimatu, zdravotnictví a dalších sektorech. Třetím bodem agendy je IBSA fond. Do tohoto fondu každý stát přispívá jedním milionem dolarů ročně a tyto finanční prostředky jsou využívány na pomoc dalším rozvojovým zemím. Tato činnost může posloužit jako příklad pro splnění Rozvojových cílů tisíciletí (iniciativa OSN). Za dobu fungování IBSA fondu byly dokončeny tři projekty. Jedním z nich bylo post-konfliktní transformování části komunity v hlavním městě Haiti Port au Prince. IBSA se zde zasloužila o zredukování infekčních chorob a vytvořila nová pracovní místa. Dalším úspěšným projektem bylo představení nových semen pro výsev v Guinee-Bissau, což místním obyvatelům umožnilo sklízet rýži dvakrát ročně. Posledním úspěšným projektem byla rekonstrukce dvou zdravotnických jednotek na Kapverdách se zapojením místního obyvatelstva. Poslední částí agendy jsou ostatní iniciativy, skrze které je prohlubován vztah mezi Indií, Brazílií a Jihoafrickou republikou.

2.4 Indie – regionální hegemon?

Tato podkapitola shrnuje fakta, která jsou výše uvedeny v celé této kapitole. Z Nolteho definice regionálního hegemonu vezmeme jednotlivé body a budeme je porovnávat s fakty uvedenými výše v kapitole.

Má Indie ambice na to, aby zaujala vedoucí pozici ve vymezeném regionu? Tyto ambice má Indie už od vyhlášení své nezávislosti. První indický premiér Nehru chtěl, aby se z Indie stala vedoucí země rozvojových států. Tuto

vizi můžeme aplikovat i na Indický panregion, ve kterém byly a stále jsou ostatní státy taktéž rozvojové. V 70. letech bylo pro Indii regionální prioritou zamezit destabilizaci jakéhokoliv sousedního státu. Tuto politiku můžeme považovat za projev indických ambicí na post vedoucího státu v regionu. Indie se také v regionu chová tak, aby co nejvíce zamezila pronikání Číny na Indický panregion. Důvodem je, že si chce své dominantní postavení v regionu udržet. Tyto snahy se Indii vcelku daří. Výjimky tvoří pouze Pákistán a Nepál, které spíše spolupracují s Čínou.

Vykazuje materiální, politické a ideologické zdroje pro regionální projekci moci? Co se materiálních zdrojů týče, má Indie v Indickém panregionu jednoznačně největší materiální kapacity. Demografické zdroje ukazují, že je druhou nejlidnatější zemí na světě, která navíc má příznivé věkové složení pro indickou ekonomiku. Indické hospodářství prochází od 90. let ekonomickými reformami, které Indii ekonomicky doslova nastartovaly a otevřely ji světu. Má dobré výrobní kapacity a více než polovina HDP je tvořena sektorem služeb. Dalším plusem hospodářství je, že Indické zemědělství schopno samo uživit tak početnou populaci. Pokud Indie splní svůj plán výstavby jaderných elektráren, bude dostatečně soběstačná i v tomto ohledu. V hospodářství má Indie nedostatky v zastaralé infrastruktuře. Vojenský potenciál je v Indii také velký. Má jednu z nejpočetnějších konvenčních armád na světě, je členem klubu jaderných velmocí a má konkurenceschopné námořnictvo, které pomáhá hájit indické zájmy v Indickém oceánu. V otázce politických a ideologických zdrojů, mají indické zdroje menší potenciál. V Indickém panregionu totiž není žádné mezinárodní fórum důležitějšího rázu, ve kterém by Indie mohla prezentovat své politické a ideologické zájmy. Indie se snaží vytvářet regionální agendu skrze bilaterální dohody s jednotlivými státy.

Má reálný vliv na dění v regionu? V roce 1971 dopomohla k vyhlášení nezávislosti Bangladéše. Stanovila několik bodů, podle kterých by se měly státy

v regionu chovat. Tyto body však nejsou ostatní státy povinné dodržovat, protože je Indie stanovila sama bez smluvního základu. Indie je garantem bezpečnosti Bhútánu. Indie bránila jiným států v zapojení se do etnického konfliktu na Srí Lance. Pomohla Maledivám při potlačení pokusu o puč, který byl veden Tamilskými žoldáky ze Srí Lanky. Indie také pomáhala Maledivám s financováním rozvoje infrastruktury. Jako neúspěchy indického vlivu v regionu můžeme označit neschopnost Indie ukončit více než šedesát let dlouhý konflikt s Pákistánem. Indie se snaží zamezit nárůstu vlivu Číny na Indickém subkontinentu, ale souboj s jejím velkým rivalem je nerozhodný.

Je ekonomicky, politicky a kulturně propojená s regionem? Ekonomická propojenost v regionu funguje pouze v rámci SAARC. V této instituci však státy fungují formou bilaterálních vztahů a pro Indii představuje pouze malý ekonomický potenciál. Při absenci relevantní regionální ekonomické organizace se Indie ekonomicky propojila spíše s regionem Jihovýchodní Asie (ASEAN). Politická propojenost v regionu je také na malé úrovni. Indie je tedy politicky s regionem propojená formou bilaterálních vztahů s ostatními státy regionu. Kulturní propojenost regionu zde existuje. Vycházíme-li z faktu, že celý region byl součástí Britské Indie, měla by propojenost být relativně značná. Jednotlivé státy regionu se od sebe však po dekolonizaci začaly odlišovat. Indie si ponechala demokratickou ústavu z Britské Indie, v jiných státech se vytvořil totalitní režim (Myanmar) a v jiných státech nejsou tak silná demokratická zřízení jako v Indii.

Ovlivňuje významným způsobem geopolitické vymezení a politicko-ideologickou strukturu regionu? Na tuto otázku jsme prakticky odpověděli v bodu o reálném vlivu na dění v regionu.

Promítá svůj vliv skrze prostředky regionálních vládních struktur? Indie není schopná promítat svůj vliv pomocí prostředků regionálních vládních struktur, protože v Indickém panregionu mnoho takových struktur neexistuje.

Výjimku tvoří již zmiňované SAARC, které ovšem neslouží jako regionální fórum, protože státy v tomto uskupení spolupracují bilaterálně. Indie je prakticky nucena promítat svůj vliv bilaterálně, protože nemá na výběr jinou variantu.

Definuje a artikuluje běžnou regionální identitu? Regionální identita je v Indickém panregionu na nízké úrovni. Indie tedy nemá moc prostředků pro její definování, ani pro její artikulaci. Ve srovnání s Evropskou unií je Indický panregion roztržštěn na jednotlivé státy, které nesdílejí regionální identitu. Regionální identita je v tomto případě tvořena spíše náboženstvím (hinduismus, islám). Mohli bychom říci, že společná identita v regionu chybí, protože zde není více regionálních institucí, které by tvořily společný rámec regionální identity.

Zajišťuje Indie společný blahobyt pro region nebo se významnou částí podílí na zajišťování veřejných statků? Odpovědět na tuto otázku je poněkud složité. Indie se podílí na zajišťování veřejných statků v podobě vzájemného obchodu se státy regionu. Při absenci fondů pro regionální rozvoj nemůže Indie zajišťovat společné blaho pro region. Bilaterálně pomáhá státům regionu ve financování jejich projektů (viz. Maledivy). Indie se také snaží zasahovat do konfliktů, které v jeho státech probíhají (viz. Srí Lanka, bojkot bývalého režimu v Myanmaru). Jiné formy zajišťování blahobytu regionu Indie neposkytuje.

Vymezuje regionální bezpečnostní agendu? O vymezení regionální bezpečnostní agendy se Indie pokusila na konci 80. let, kdy stanovila pět bodů pro společnou zahraniční politiku. Tyto body by se daly považovat za pokus o vymezení bezpečnostní agendy. Jak již bylo v této kapitole uvedeno, v regionu chybí bezpečnostní regionální instituce, na jejíž půdě by Indie mohla tuto agendu formulovat. Indie se sama o sobě staví do pozice „regionálního hlídače“, který v případě bezpečnostní hrozby v regionu zasáhne.

Její vůdčí pozice v regionu je uznána nebo alespoň respektována ostatními státy regionu i mimo něj? V rámci regionu je Indie uznávána ostatními státy jako

vůdčí stát. Výjimkou může být Pákistán, se kterým je Indie už několik desetiletí v konfliktu o Kašmír. Co se týče uznání vůdčí pozice v regionu státy mimo něj, Indie je považována za vůdčí stát USA, Ruskem, Evropskou unií i Čínou. První tři jmenovaní s Indií spolupracují a považují ji za strategického partnera v mezinárodních vztazích. Čína s Indií soupeří o vliv v rámci Asie, ale vzájemné vnímání vůdčích rolí těchto států zde bezpochyby existuje.

Je členem meziregionálních a globálních fór a institucí, kde artikuluje své zájmy a alespoň minimálním způsobem reprezentuje zájmy regionu? Indie spolupracuje se Summitem Východní Asie a ASEAN, je členem uskupení BRICS a IBSA Forum. Do konce tohoto roku má Indie křeslo v Radě bezpečnosti OSN. Na půdě všech těchto institucí může Indie artikulovat své zájmy. Regionální zájmy nejsou pro Indii prioritou v těchto institucích.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo představit koncept regionálních mocností a zjistit, zda je Indie regionálním hegemonelem v rámci svého regionu. První část práce se věnuje představení konceptu regionálních mocností a také definic geografického konceptu region a základního konceptu realistické tradice mezinárodních vztahů - moc. Druhou část práce tvoří případová studie Indie, ve které zkoumám, zda je Indie regionálním hegemonelem podle parametrů jedné z definic regionálních mocností.

V první části práce jsem na základě odborné literatury několika způsoby definoval geografický koncept region. Jednu z těchto definic jsem poté v případové studii použil pro vymezení regionu, ve kterém se Indie snaží být regionální mocností. Dále jsem v první části popsal několik přístupů, kterými můžeme definovat koncept mezinárodních vztahů moc. Následně jsem v práci představil a definoval pojem regionální mocnost. Jedno vymezení regionální mocnosti jsem opět použil v případové studii, kde mi posloužilo ke stanovení kritérií, podle nichž jsem zkoumal, zda je Indie regionální mocností nebo nikoli.

Na samém začátku případové studie, jsem vymezil region a definici regionální mocnosti, podle kterých jsem Indii dále zkoumal. Po vymezení daného regionu a stanovení kritérií pro výzkum jsem popsal indickou zahraniční politiku v globálním i regionálním měřítku. Pro lepší představu o vztazích ve vymezeném regionu, jsem popsal také vztahy Indie s jednotlivými státy regionu. Následovně jsem popsal indické materiální kapacity. Konkrétně tedy demografické faktory, hospodářství a indický vojenský potenciál. V předposlední části případové studie jsem se zabýval Indií na poli asijských ekonomických institucí a uskupení regionálních mocností. Poslední částí případové studie je shrnutí, ve kterém jsem porovnal kritéria z vybrané definice regionální mocnosti s daty, která jsem výše popsal.

Výsledkem tohoto shrnutí je, že Indie má ambice na to, aby zaujala vedoucí pozici v regionu. Indie má bezpochyby materiální prostředky a má také reálný vliv v regionu, ve kterém může ovlivňovat geopolitické vymezení. Indie je v pozici, kdy jí jako vůdčí stát regionu uznává většina ostatních států regionu a její pozice je uznávána i světovými mocnostmi. Indie je také členem meziregionálních a globálních fór, na kterých může artikulovat zájmy své i regionu. Snaží se o zajišťování regionálního blahobytu. Všechny tyto podmínky splňuje. Je zde ovšem ještě několik kritérií, která Indie nesplňuje. Indie nemá dostatek politických a ideologických zdrojů pro regionální projekci moci. Nevymezuje regionální bezpečnostní agendu, ale pouze se pasovala do role „regionálního hlídače“. Dále jsou zde další kritéria, která Indie nesplňuje, ale za jejich neplnění nenese vinu sama. Tyto nedostatky jsou způsobeny absencí ekonomických a bezpečnostních regionálních institucí

Navzdory tomu, že Indie nesplňuje všechna kritéria, která jsem v práci stanovil, můžeme Indii považovat za regionálního hegemonu v Indickém panregionu, protože v regionu není nikdo jiný, kdo by její pozici ohrožoval. Jediným konkurentem je Čína, ale ta patří do jiného regionu.

Seznam použité literatury a pramenů

Knižní a periodická literatura

- Bajoria, Jayshree; Pan, Esther: 2010. The U.S.-India Nuclear Deal. Council Of Foreign Relations.
- Bandyopadhyaya, Jayantanuja: 2003. The Making Of India's Foreign Policy. Printing Division: New Delhi.
- Bhutan Country Study Guide: 2002. Strategic Information And Developments. International Business Publications: Washington DC.
- Bose, Sumantra: 2003. Kashmir: Roots Of Conflict, Path To Peace, Harvard College.
- Buzan, Barry; Weaver, Ole: 2003. Regions And Powers: The Structure Of International Security. Cambridge University Press.
- Cabada, Ladislav; Šanc, David: 2011. Panregiony Ve 21. Století: Vývoj A Perspektivy Mezinárodních Makroregionů. Aleš Čeněk: Plzeň.
- Cohen, Stephen; Dasgupta, Sunil: 2010. The Drag On India's Military Growth. Brookings Policy Brief Series, n. 176.
- Dera, Nityanand: 2007. India's Look-East Policy. Jaipuria Institute Of Management.
- Fawcett, Louise: 2004. Exploring Regional Domains: A Comparative History Of Regionalism. Foreign Affairs 80, 3, s. 429-446.
- Huntington, Samuel: 1999. The Lonely Superpower. Foreign Affairs 78, 2, s. 35-49.
- Chand, Gunram: 2010. India-Sri Lanka: Changing Political Relationship – Post-1990 Phase. Mainstream vol. XLVIII, no. 25.
- Jayapalan, N.: 2001. Foreign Policy Of India, Mehra Offset Press: New Delhi.
- Kansakar, Vidya Bir Singh: 2001. Nepal-India Border: Prospects, Problems And Challenges. Tribhuvan University: Kathmandu.
- Kveš, Robin: 2011. Indický Panregion. In: Cabada, Ladislav; Šanc, David (ed.), Panregiony Ve 21. Století: Vývoj A Perspektivy Mezinárodních Makroregionů, Aleš Čeněk: Plzeň, s. 142-177.
- Lall, Marie: 2008. The Geopolitics Of Energy In South Asia, ISEAS: Singapore.

Lemke, Douglas: 2010. Dimensions Of Hard Power: Regional Leadership And Material Capabilities. In: Flandes, Daniel (ed.), Regional Leadership In The Global System, German Institute Of Global And Area Studies: Hamburg, s. 31-50.

Lemke, Douglas: 2002. Regions Of War And Peace. Cambridge University Press.

Nolte, Detlef: 2007. How To Compare Regional Powers: Analytical Concepts And Research Topics. German Institute Of Global And Area Studies: Hamburg.

Panigrahi, R. L.: 2005. Problems Of Population Of India. Discovery Publishing House: New Delhi.

Prys, Miriam: 2010. The Variability Of Regional Powers. German Institute Of Global And Area Studies: Hamburg.

Prys, Miriam: 2007. What Makes A Regional Hegemon?. Oxford University.

Spring, Baker; Dillon, Dana: 2006. Nuclear India And The Non-Proliferation Treaty. The Heritage Foundation.

Suman, Maj Gen Mrinal: 2008. India Needs Independent Defence Think Tanks. India Defence Review vol. 23. 3.

Yhome, K.: 2009. India-Myanmar Relations (1998-2008): A Decade Of Redefining Bilateral Ties. Observer Research Foundation: New Delhi.

Woddi, Taraknath; Carlton, William; Nelson, Paul: 2009. India's Nuclear Fuel Cycle: Unraveling The Impact Of The U.S.-India Nuclear Accord. Morgan and Claypool.

Elektronické zdroje

Association of Southeast Asian Nations, <http://www.aseansec.org/64.htm>, 18. 3. 2012.

BBC News,
http://news.bbc.co.uk/1/hi/english/static/in_depth/south_asia/2002/india_pakistan/timeline/1947_48.stm, 19. 3. 2012.

BBC News,
http://news.bbc.co.uk/1/hi/english/static/in_depth/south_asia/2002/india_pakistan/timeline/1998.stm, 19. 3. 2012.

BBC News,
http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/south_asia/03/kashmir_future/html/7.stm, 19. 3. 2012.

Countries of the World,
http://www.theodora.com/wfbcurrent/india/india_economy.html, 8. 4. 2012.

Country Data, <http://www.country-data.com/cgi-bin/query/r-6136.html>, 1. 4. 2012.

Country Studies, <http://countrystudies.us/india/124.htm>, 23. 3. 2012.

Embassy of India, India's Foreign Policy – 50 Years of Achievement, 15. 3. 2012.

Enotes, http://www.enotes.com/topic/Regional_hegemony, 15. 2. 2012.

Euroekonom, <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-indie>, 6. 4. 2012.

Firstpost, <http://www.firstpost.com/fwire/india-asean-trade-may-touch-80-bn-in-2011-12-253870.html>, 20. 4. 2012.

Global Firepower, http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=India, 20. 4. 2012.

German Institute Of Global And Area Studies, http://www.giga-hamburg.de/english/index.php?file=conceptual_framework.html&folder=rpn, 22. 2. 2012.

Global Research,
<http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=22812>, 20. 2. 2012.

Global Security, http://www.globalsecurity.org/military/world/war/indo-prc_1962.htm, 19. 3. 2012.

Global Security, <http://www.globalsecurity.org/military/world/india/navy-intro.htm>, 20. 4. 2012.

Harvard Kennedy School, <http://www.hks.harvard.edu/news-events/news/hks-in-the-news/american-power-21st-century>, 17. 2. 2012.

Insight on Conflict, Kashmir,
<http://www.insightonconflict.org/conflicts/kashmir/>, 19. 3. 2012.

International Crisis Group, <http://www.crisisgroup.org/en/regions/asia/south-east-asia/burma-myanmar/B105-the-myanmar-elections.aspx>, 2. 4. 2012.

Management Scholars, India-Bhutan relations,
<http://publishedforscholar.wordpress.com/2006/12/18/india-bhutan-relations/>, 24. 3. 2012

Maps Of India, <http://www.mapsofindia.com/india-demographics.html>, 6. 4. 2012.

Ria Novosti, http://en.rian.ru/international_affairs/20110601/164362547.html, 20. 2. 2012.

SATP, India-Bhutan friendship treaty, <http://www.satp.org/satporgtp/countries/india/document/papers/indiabhutan.htm>, 24. 3. 2012.

Sipri Yearbook 2008, <http://www.sipri.org/yearbook/2008/files/SIPRIYB0805.pdf>, 20. 4. 2012.

Sri Lanka, Bezpečnostně-politická situace, <http://srilankabezpecnost.blogspot.com/2008/10/historie-sinhlsko-tamilskho-konfliktu.html>, 29. 3. 2012.

Tatamotors, <http://www.tatamotors.com/know-us/company-profile.php>, 8. 4. 2012

The Christian Science Monitor, <http://www.csmonitor.com/World/Global-Issues/2011/1018/Amid-BRICS-rise-and-Arab-Spring-a-new-global-order-forms>, 20. 2. 2012.

The Hindu, <http://www.thehindu.com/opinion/lead/article2415585.ece?homepage=true>, 1. 4. 2012.

UCLA International Institute, <http://www.international.ucla.edu/article.asp?parentid=34734>, 17. 2. 2012.

The Sop, <http://thesop.org/story/world/2010/03/09/indiabangladesh-relationship-at-a-glance.php>, 23. 3. 2012.

Trading Economics, <http://www.tradingeconomics.com/south-asia/population-total-wb-data.html>, 5. 3. 2012

World Nuclear Association, <http://www.world-nuclear.org/info/inf53.html>, 15. 4. 2012.

Resumé

Theme of this paper is The Foreign policy and hegemonic aspirations of regional powers – India. It is divided into two chapters. The main aims of this paper are introduction of regional powers to the reader and find out if India is a regional power in it's delineated region.

In first chapter are described two concepts. The first one is geographical concept „region“ and the second one is a basic concept of realistic approach to international relations „power“. Each of these concepts has many of definitions and few of them are mentioned here. After this description follows an introduction of regional power. In this part of paper I chose a definition of regional power which is used in second chapter of this work. This chapter is clearly theoretical.

The Second part is a case study of India and is focused on a foreign policy of India and hegemonic aspirations of India on regional power in it's delineated region. In the beginning is defined the region in which India wants to be a regional hegemon. After this follows description of India's foreign policy in global and regional terms. Next part of this chapter is focused on material capabilities of India. It includes demography, economy and military capabilities. After this part follows a sub-chapter about position of India in Asian economic institutions and about institutions of regional hegemons from the world. At the end of this chapter is a summary which compares a definition chosen in the first chapter and facts from second chapter of this paper.